

Møteinnkalling
Oppvekstutvalget

Møtested: Fredrikstad rådhus, møterom Isegran

Tidspunkt: 27.08.2025 kl. 17:00

Eventuelle forfall meldes til Ellen Szefer, telefon 90616975, e-post ellsze@fredrikstad.kommune.no. Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Dersom du ønsker å få vurdert din habilitet, send nødvendig informasjon til utvalgsleder Jorulf Laabak, e-post jorlaa@fredrikstad.kommune.no med kopi til møtesekretær.

Fredrikstad, 18.08.2025

Jorulf Laabak, utvalgsleder (sign)

Saksliste

Saksnr.	Innhold	Hjemmel u.off.
OS 8/25	Orientering fra administrasjonen - Muntlig orientering v/direktør kommuneområde oppvekst Marianne Bekker	
OS 9/25	Fritidserklæringen for barn og unge - Muntlig orientering v/spesialkonsulent Odd Espen Høili	
OS 10/25	Orientering om prosedyrer knyttet til skolebytte - Muntlig orientering v/etatssjef skole Line Lofstad Andersen	
OS 11/25	Læringsmiljøprosjektet - Muntlig orientering v/etatssjef barnehage Gøril Pedersen Bjerknes og etatssjef skole Line Lofstad Andersen	
PS 24/25	Høring om forskrifter til tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring	
PS 25/25	Arbeid for en trygg og inkluderende avgangsmarkering i Fredrikstad fra 2026	
PS 26/25	Endring i lokal forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene, Fredrikstad kommune	
PS 27/25	Representantforslag til oppvekstutvalget fra Jorulf Laabak, Høyre: Retningslinjer for skolebytte i skolemiljøsaker	
PS 28/25	Spørsmål til utvalgsleder - Bemanning barnehage	
PS 29/25	Spørsmål til utvalgsleder - Diskriminering av elev med funksjonsnedsettelse	

**OS 8/25 Orientering fra administrasjonen - Muntlig orientering v/direktør
kommuneområde oppvekst Marianne Bekker**
**OS 9/25 Fritidserklæringen for barn og unge - Muntlig orientering
v/spesialkonsulent Odd Espen Høili**
**OS 10/25 Orientering om prosedyrer knyttet til skolebytte - Muntlig orientering
v/etatssjef skole Line Lofstad Andersen**
**OS 11/25 Læringsmiljøprosjektet - Muntlig orientering v/etatssjef barnehage Gøril
Pedersen Bjerknes og etatssjef skole Line Lofstad Andersen**

Saksnr.: 2025/15761
Dokumentnr.: 2
Løpenr.: 209915/2025
Klassering: 430

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Oppvekstutvalget	27.08.2025	24/25
Formannskapet	04.09.2025	
Bystyret	11.09.2025	

Høring - Forskrifter til tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler oppvekstutvalget å gi følgende innstilling til formannskapet:

1. Høringsuttalelsen tas til orientering.
2. Vedlagt forslag til høringsuttalelse til forskrifter til tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring oversendes Utdanningsdirektoratet fra Fredrikstad kommune.

Sammendrag

Utdanningsdirektoratet (Udir) har sendt ut på høring forslag til forskrifter for tre nye tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Høringsfristen er 1. oktober 2025.

Kunnskapsdepartementet lanserer i strategien *System for kompetanse og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole* tre ulike tilskuddsordninger.

Disse er:

- Tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole
- Tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring
- Tilskudd til videreutdanning i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Ordningene er en del av et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling, og skal erstatte og forbedre dagens ordninger. Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage (ReKomp), Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i grunnskole og videregående skole (DeKomp) og Kompetanseløftet for inkluderende opplæring og spesialundervisning (Kompetanseløftet), slås sammen fra og med januar 2026.

Vedlegg

Vedlegg:

1. Forslag til høringssvar fra Fredrikstad kommune
2. System for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole (strategi)

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

[Høring om forskrifter til tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring](#)

Saksopplysninger

I mai 2025 lanserte Kunnskapsdepartementet en ny strategi for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole. Strategien samler og fornyer statlige tilskuddsordninger for kompetanseutvikling, og skal gjelde fra 2026 – med forbehold om Stortingets budsjettvedtak.

Ordningene omfatter nå ansatte i barnehage, grunnskole, SFO, videregående opplæring (inkl. fagopplæring i bedrift), voksenopplæring, PP-tjenesten og kulturskole.

Det innføres tre separate, men samordnede forskrifter for:

- Kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole
- Kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring
- Videreutdanning for ansatte

Midlene skal i større grad støtte lokale behov og bidra til bedre sammenheng mellom individuell og kollektiv kompetanseutvikling. Tidligere har lærere søkt direkte til Udir om økonomisk støtte til videreutdanning, og det er direktoratet som har behandlet søknadene som kommunene har forhåndsgodkjent. Basert på Udirs søknadsbehandling har kommunen fått tildelt midler. I ny ordning kommer midlene til å fordeles direkte til kommuner, fylkeskommuner og private eiere, som selv får ansvar for videre fordeling til sine ansatte.

Forskriftene skal ifølge Udir gjøre det enklere for kommuner og eiere å planlegge helhetlig og langsiktig. En felles innledning i forskriftene skal tydeliggjøre sammenhengen mellom ordningene.

Strategien legger vekt på inkluderende prosesser og medbestemmelse i tråd med hovedavtalen. Kompetansebehov skal forankres lokalt.

Kommunedirektøren har ikke utarbeidet forslag til høringssvar til forslag om forskrift for kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring, da denne ikke er relevant for Fredrikstad kommune.

Sammendrag av kommunedirektørens vedlagte forslag til høringssvar

Overordnet vurdering:

Fredrikstad kommune støtter at det er utarbeidet tre forskrifter med felles innledning, men uttrykker bekymring for at intensjonen med Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis kan svekkes. Det etterlyses tydeligere fokus på styrking av det allmennpedagogiske tilbudet og laget rundt barnet/eleven.

Lokal tilpasning og medbestemmelse:

- Fredrikstad kommune mener forskriften gir rom for lokal tilpasning, men dette forutsetter god kompetanse hos kommunene som nå får et større ansvar i å administrere ordningene, ressurser og involvering av ansatte.
- Samarbeidsforum, som sammen med Statsforvalter skal fordele midler til kompetanseheving, bør ikke begrense det lokale handlingsrommet.
- Medbestemmelse er ivarettatt, men det må tydeliggjøres hvem som omfattes av ordningen for å unngå ulik praksis og sikre likebehandling.

Administrativt ansvar og behov for støtte:

- Fredrikstad kommune påpeker at administrering av ordningen er ressurskrevende, særlig med utvidet målgruppe.
- Det foreslås å søke midler til en koordinator for å sikre kvalitet og forutsigbarhet i arbeidet som må gjøres på kommunalt nivå.
- Behov for oppdaterte behovsanalyser og kompetanseplaner understrekes.

Spesifikke kommentarer til forskriften om kollektiv kompetanseutvikling:

- Fredrikstad kommune støtter tydelig rollefordeling, men er bekymret for at UH-sektoren utfordres av private aktører.
- Det foreslås at fordelingsnøkkelen ikke kun baseres på pro rata, men også tar hensyn til geografiske og sosiale forskjeller.
- Det etterlyses tydeligere måloppnåelseskriterier som inkluderer støttetjenester på oppvekstfeltet.
- Forslaget til veiledningsmateriell og eksempler på beste praksis trekkes frem som avgjørende for implementering.

Videreutdanning og økonomiske forhold:

- Fredrikstad kommune mener forskriften ikke er tydelig nok til å støtte planlegging av videreutdanning.
- Øremerking av midler til arbeidsplassbasert og deltids barnehagelærerutdanning foreslås videreført.
- Dagens satser fra Udir dekker ikke kommunens faktiske utgifter – det foreslås økning.
- Det bes om presisering av når midler kan gis som stipend.
- Fredrikstad kommune mener staten må dekke barnehagemyndighetens utgifter til private barnehager fullt ut.

Sammendraget er laget ved hjelp av Copilot.

Relevante bestemmelser

Ingen.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Forskriftene legger til rette for bedre planlegging og samordning av kompetansetiltak, noe som kan gi mer stabile og bærekraftige utviklingsprosesser i tjenestene. Ordningene legger til rette for inkluderende og medvirkningsbaserte prosesser i vurdering av kompetansebehov, noe som kan bidra til økt medbestemmelse og styrket fellesskap i virksomhetene. Ved å utvide målgruppen for videreutdanning og styrke kollektiv kompetanseutvikling, kan tiltakene bidra til å redusere sosial ulikhet i utdanning og helse.

Tiltak kan bidra til å forbedre kvaliteten på tjenestetilbudet gjennom styrking av kompetanse til ansatte i barnehage, skole, SFO. Det vil kunne være til barns beste å møte ansatte i barnehagen med høy kompetanse.

Dersom utgiftene til egenandel til de private barnehagene ikke dekkes fullt ut av staten vil det kunne føre til at færre ansatte i barnehagene kan få videreutdanning, og dette vil igjen føre til kvalitetsforskjeller mellom virksomhetene. Barnehager av god kvalitet er en av de beste investeringene man kan gjøre for folkehelse og fullføring av videregående opplæring.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

Kommunen som barnehageeier vil få utgifter til egenandel ved permisjon med lønn for deltakere på videreutdanning. Det er ikke egenandel i dagens videreutdanningsordning for barnehagelærere.

I tillegg skal kommunen, ved barnehagemyndighet, dekke utgiftene til egenandel for private barnehager. Kommunen får derfor økte kostnader til egenandel for ansatte i barnehager som tar videreutdanning, både for kommunale og private barnehager. I tillegg vil kommunen få økt administrasjon ved at barnehagemyndighet skal gjøre en vurdering av private barnehagers behov for tilskudd.

Konkrete tall for økte kostnader vil avhenge av antall ansatte som søker, og får innvilget opptak til videreutdanning.

I dagens ordning med videreutdanning for lærere får kommunen dekket deler av egenandelen. Utdanningsdirektoratets satser er basert på et gjennomsnitt av lærerlønn på landsbasis, og Fredrikstad kommunes sats er høyere. Det medfører at kommunens egenandel er høyere enn det vi får tilskudd til. Det er derfor viktig at satsene for lønn følger de faktiske utgiftene.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke relevant i saken.

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant i saken siden fagforeningene er egne høringsinstanser.

Vurdering

Kommunenets økonomi er stram, og det er viktig at videreutdanningsordningene og tiltak for kollektiv kompetanseutvikling følges opp med finansiering og organisering som gir anledning for gjennomføring i våre tjenester.

De totale utgiftene til kommunen for videreutdanningen må dekkes for å kunne gjennomføre videreutdanning for lærere i barnehage og skole, og at organiseringen av ordningene innrettes slik at det sikres tilstrekkelig bemanning i tjenestene for å ivareta forsvarlig drift.

Kommunedirektøren mener derfor det er viktig at Fredrikstad kommune velger å uttale seg gjennom ved å avgi høringssvar.

Alternative løsninger

Fredrikstad kommune velger å ikke gi en høringsuttalelse.

Konklusjon

Kommunedirektørens forslag til høringsuttalelse oversendes Utdanningsdirektoratet på vegne av Fredrikstad kommune innen fristen 1.oktober.

Forslag til høringssvar fra Fredrikstad kommune

Overordnet om forskrifter til tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Legger de tre forskriftene til rette for å kunne se ordningene i sammenheng ved planlegging av kompetanseutvikling? Utdyp gjerne i kommentarfeltet

Ja

Kommentar

Fredrikstad kommune støtter at det er utarbeidet tre forskrifter, og mener det er en god løsning at de har en felles innledning som beskriver tilskuddsordningens innretning.

Fredrikstad kommune er likevel bekymret for om intensjonen med Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis blir svekket. Vi mener det bør komme tydeligere fram at det allmennpedagogiske må styrkes for å imøtekomme de utfordringene kommunene i dag har med stadig flere barn med omfattende behov.

For at kommunene skal få hjelp til å styrke laget rundt barnet/eleven må veiledningsmateriellet gjenspeile behovet for kompetanseheving på dette området. Her bør det være eksempler på beste praksis, og hva som er de gode grepene kommuner har gjort innenfor de nåværende tilskuddsordningene. Det bør tydeliggjøres i enda større grad at laget rundt barnet/eleven er en avgjørende målgruppe for å nå målene i ordningen. Hvem som utgjør laget rundt barnet/eleven, må også være definert.

Fredrikstad kommune mener videre at lokale behov må være det førende i strategier og satsinger kommunen/eier søker om tilskuddsmidler til. Nasjonale satsninger må få tilført midler utenom tilskuddsordningen.

Gir forslaget til forskrift rom for lokal tilpasning i og på tvers av ordningene? Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Ja

Kommentar

Fredrikstad kommune mener at lokale tilpasninger i og på tvers av ordningene forutsetter at kommunen/eier har god kompetanse om ordningene, hele oppvekstfeltet og tilstrekkelige ressurser til å håndtere administreringen. Videre må kommunen/eier sikre delaktighet og involvering fra de ansatte.

Veiledningsmaterieill bør være målrettet for å gi god støtte og hjelp for kommunene/eierne for å oppfylle dette.

Samarbeidsforum får en viktig rolle for å bidra til å ivareta lokale tilpasninger, og ikke styre eller legge bånd på kommunenes/eiernes handlingsrom. Føringer fra samarbeidsforum bør ikke gå i mer i detalj enn det forskriften for øvrig viser til, da dette vil innskrenke handlingsrommet lokalt.

Er forslaget til forskrift og tildelingskriterier tydelig nok formulert til å ivareta medbestemmelse på en god måte? Utdyp gjerne i kommentarfeltet

Ja

Er forslaget til forskrift tydelig nok formulert til å ivareta ulike målgrupper på en god måte? Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Nei

Kommentar

Fredrikstad kommune mener at det bør være tydelig presisert hvem som ikke omfattes av ordningen, slik at det ikke er rom for lokale tolkninger. Regelverket for barnehage, skole og de andre tjenestene som omfattes av ordningen er ikke alltid klart med tanke på hvem som defineres som leder. Det kan være lokale varianter av kommunenes organisering som fører til at likebehandlingsprinsippet for ansatte på tvers av kommuner ikke vil ivaretas. Dersom ulike stillingsgrupper som er tett på barnet/eleven ikke kan ta del i tilskuddordningen, kan dette føre til utfordringer med kvalitetsutvikling i virksomhetene og framtidig rekruttering.

Generell kommentar

Fredrikstad kommune ønsker å påpeke at administrering av denne samordningen vil være både ressurs- og tidkrevende for kommunen. Når målgruppa for ordningen utvides, vil det føre til et behov for mer administrasjon for å sikre at den kollektive kompetansehevingen og den individuelle videreutdanningen er i tråd med kommunens/eiers behov. Det krever at kommunen har oppdaterte behovskartlegginger/ståstedsanalyser og kompetanseplaner for både kollektive og individuelle behov i virksomhetene, og på overordnet nivå. For barnehagemyndighet vil det være ekstra krevende å ha den totale oversikten over de private barnehagene og deres behov. Vi mener derfor at det vil være helt nødvendig å søke om midler til en koordinator, for å sikre forutsigbarhet og kvalitet i arbeidet med tilskuddsordningen.

Forskrift om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole

Ivaretar forslaget en tydelig og god ansvars- og rollefordeling mellom aktørene i ordningen?
Utdyp gjerne i kommentarfeltet

Ja

Andre kommentarer

Fredrikstad kommune ser at universitet- og høyskolesektoren blir utfordret av private aktører. Dette skaper en bekymring for at kommunen på sikt mister sin naturlige samarbeidspartner om å utdanne framtidige profesjonsutøvere i oppvekstfeltet. På en annen side kan økt konkurranse bidra til at samtlige tilskuddsmottakere som UH-sektor, fagskole og eksterne fagmiljøer leverer tjenester av høy kvalitet for å være attraktive.

I forslaget til forskrift § 8 femte ledd gis det en åpning for at samarbeidsforum blir enige om en regional fordelingsnøkkel basert på årsverk i regionen, geografiske forskjeller og særlige utfordringer i regionen. Fredrikstad kommune mener at det ikke må bli en hovedregel at tilskuddene tildeles pro rata, men at noe av midlene holdes av til geografiske forskjeller og særlige utfordringer i regionen. Østfold har kommuner med behov som er større enn andre sammenlignbare kommuner, og det vil være nødvendig å heve kompetansen for virksomheter og tjenester for å ivareta barn og elever med større behov i framtiden. En fordelingsnøkkel som ivaretar både pro rata og midler som er til friere tildeling vil kunne føre til en langsiktig forutsigbarhet samtidig som oppståtte behov for kompetanseheving kan møtes.

Selv om det er et mål med helhet og sammenheng, og flere målgrupper inn, så vil det være behov for noe fagspesifikk kompetanseheving for f.eks. barnehage, skole.

Forslaget til §4 åpner for at tiltak kan rettes mot en bredere målgruppe i laget rundt barna og elevene. Da mener Fredrikstad kommune at det også må gjenspeiles i kjennetegn på måloppnåelse. Vi foreslår derfor følgende ordlyd i §5 bokstav a: *Tilskuddsmottaker har gjennomført kollektive kompetanseutviklingstiltak i barnehager, skoler og **støttetjenester** i tråd med egne planer og behovsmeldinger.*

Er forslaget til forskrift utformet tydelig nok til å støtte kommuner, fylkeskommuner og private barnehager og skoler i arbeidet med å planlegge og prioritere videreutdanning?
Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Nei

Kommentar

Fredrikstad kommune mener at arbeidet med tydelighet for å støtte aktørene må utarbeides gjennom veiledningsmateriell. En god veileder med beste praksis, webinarer, etc er avgjørende for å lykkes med overgangsordning til ny praksis.

Særskilte kriterier for barnehage om grunnkompetanse (deltid barnehagelærer og arbeidsplassbasert) foreslås tatt ut av forskriften. Fredrikstad kommune har kunnskap om at arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning og barnehagelærerutdanning på deltid kanskje den er ordningen med best effekt når det gjelder å styrke kompetansen, og sørge for at medarbeidere blir i barnehagesektoren. Med dagens og fremtidens rekrutterings- og bemanningsutfordringer mener Fredrikstad kommune at det vil være helt avgjørende at ordningen videreføres, med øremerkede tilskuddsmidler.

Andre kommentarer

Fredrikstad kommune erfarer at de satsene Udir opererer med for å dekke kommunens egenandel til videreutdanning for lærere ikke dekker de faktiske utgiftene kommunen har. Vi mener derfor at satsene må økes for at kommunen skal få dekket sine utgifter til videreutdanning.

Fredrikstad kommune mener at formuleringen i §4 om at midlene unntaksvis, helt eller delvis, kan utbetales som stipend skaper noe usikkerhet. Når er det unntaksvis, og hvem kan avgjøre det? Vi mener at det bør presiseres at unntaket kan handle om behovene på arbeidsplassen, for å sikre et forsvarlig tilbud til barn og unge. Særlig små virksomheter vil få store utfordringer med bemanningsnorm og skjerpet pedagognorm.

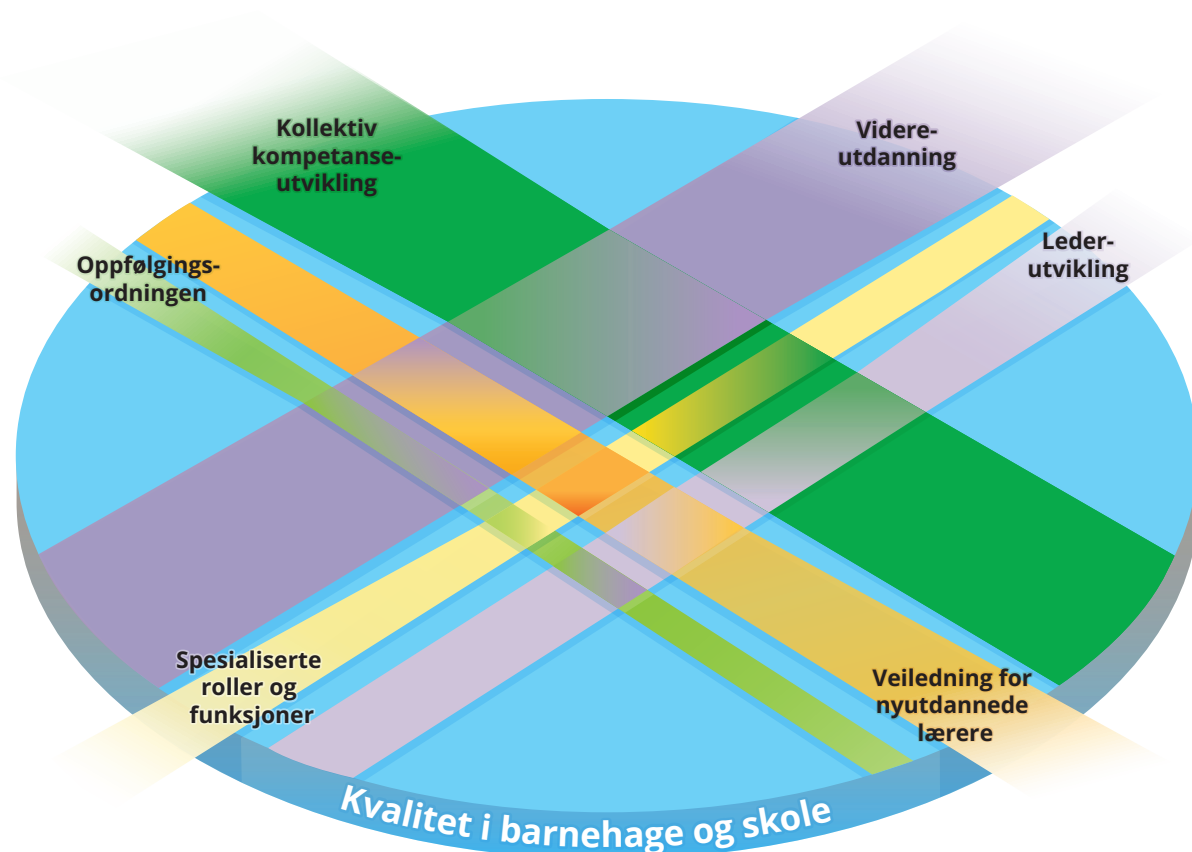
I §4 syvende ledd står det at «Barnehage- og skoleeiers egenandel kan, i tillegg til utgifter til deltakernes permisjon med lønn, også dekke utgifter til reise, opphold, læremidler og eventuell studieavgift i forbindelse med gjennomføring av videreutdanningen». Dette vil medføre økte utgifter, noe det er vanskelig å dekke dersom det ikke følger midler med. Dette er det tidligere gitt midler til. Fredrikstad kommune mener at det vil svekke ordningen dersom kommunen/barnehagemyndighet nå må dekke også dette i egenandelen.

Fredrikstad kommune mener at barnehagemyndighetens utgifter til egenandelen for de private barnehagene må fullt ut dekkes av staten, det gjelder også de økte administrative kostnadene forbundet med dette. Slik dagens økonomiske situasjon er for kommunen vil det være svært krevende – om ikke umulig å gjennomføre ordningen med videreutdanning for ansatte i barnehager.

System for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole

2025

Innhold

Forord	4
1 Et helhetlig og varig system for kompetanse- og karriereutvikling	6
1.1 Mål	6
1.2 Hovedtiltak	7
1.3 Prinsipper for helhet og sammenheng	8
Langsiktig og forutsigbar	8
Lokale behov og medbestemmelse	8
Sammenheng mellom tiltakene	8
Likeverdige partnerskap	9
Kunnskapsbasert	9
1.4 Målgrupper	10
2 Nærmere om hovedtiltakene	11
2.1 Profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere i barnehage og skole	11
2.2 Videreutdanning	12
Statlig støtte til kommuner, fylkeskommuner og private eiere	12
Videreutdanningstilbud ved universiteter og høyskoler	12
Videreutdanningstilbud ved fagskoler	13
2.3 Kollektiv kompetanseutvikling	13
2.4 Lederutvikling	14
2.5 Spesialiserte roller og funksjoner	14
2.6 Oppfølgingsordningen	15
3 Roller og ansvar	16
4 Følge med på og evaluere	18
5 Videre plan	19

Forord

Et godt utdanningssystem er av stor betydning for den enkelte og for samfunnet. Kompetansen til lærere og andre ansatte er avgjørende for å utvikle inkluderende barnehager og skoler som bidrar til å danne og utdanne barn, elever og voksne, og for å utvikle den kompetansen arbeidslivet og samfunnet har behov for. Mange steder er det i dag utfordrende å rekruttere og beholde riktig og god kompetanse i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. I årene som kommer vil blant annet knapphet på kompetanse kunne forsterke disse utfordringene.¹

Regjeringen vil bidra til at barnehager og skoler er arbeidsplasser som gir lærere og andre ansatte gode muligheter for kompetanse- og karriereutvikling gjennom hele yrkeslivet. Barn og elever skal møtes av kvalifiserte lærere, uansett hvor i landet de bor. Barnehagelærere og lærere har ansvaret for det pedagogiske og faglige arbeidet og har behov for å oppdatere kompetansen sin jevnlig. Regjeringen vil også gi andre yrkesgrupper i barnehage og skole gode muligheter for kompetanseutvikling. Å styrke kompetansen til lærere og andre ansatte er viktig for kvaliteten i barnehage og skole, og for at alle barn og elever skal få et tilbud som gir utvikling, læring, mestring og trivsel.

I 2025 bruker regjeringen nærmere 2,9 milliarder kroner på kompetansetiltak rettet mot lærere og andre ansatte i barnehage, SFO, grunnskole, videregående opplæring, PP-tjenesten, opplæring for voksne og kulturskolen.² De statlige midlene støtter opp under eiers ansvar for at de ansatte har riktig og nødvendig kompetanse.

Regjeringen innfører et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole. Systemet fases inn i 2025 og 2026. Et system som omfatter hoveddelen av kompetansetiltakene staten har og som skal vare over tid, skal gi bedre forutsigbarhet, mulighet til å se tiltakene i sammenheng og gi et godt grunnlag for helhetlig planlegging av kompetanseutvikling. Kompetansetiltakene skal bli mer brukervennlige og fleksible, i større grad kunne møte de lokale kompetansebehovene og gi flere lærere og andre ansatte mulighet til å delta i kompetanseutvikling og profesjonelle læringsfellesskap. Regjeringen vil vurdere om det er behov for å gi signaler om hva som vil være viktige prioriteringer framover i forbindelse med de årlige statsbudsjettene.

¹ Meld. St. 14 (2022–2023) Utsyn over kompetansebehov i Norge og Meld. St. 31 (2023–2024) Perspektivmeldingen 2024.

² Når vi omtaler ansatte i barnehage og skole i det videre, omfatter dette ansatte i grunnskole, videregående opplæring, SFO, PP-tjeneste, kulturskole og voksenopplæring.

Det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling erstatter og bygger videre på strategiene som utgår i 2025: kompetansestrategien for ansatte i barnehagen *Kompetanse for fremtidens barnehage*, videreutdanningsstrategien for lærere i skolen *Kompetanse for kvalitet* og satsingen på fag- og yrkesopplæringen *Yrkesfaglærerløftet*. Utredningen fra utvalget for etter- og videreutdanning i barnehage og skole NOU 2022: 13 *Med videre betydning* og høringen til denne har vært et viktig grunnlag for utviklingen av det helhetlige systemet.³

Systemet for kompetanse- og karriereutvikling ses i sammenheng med *Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030*⁴, Meld. St. 34 (2023–2024) *En mer praktisk skole*⁵, Meld. St. 21 (2020–2021) *Fullføringsreformen*⁶ og Meld. St. 11 (2024–2025) *Fagfolk for en ny tid – med høyere yrkesfaglig utdanning*⁷. Regjeringen har store ambisjoner for fagskolesektoren, som har relevante tilbud for ansatte i barnehage og skole. De siste årene har regjeringen styrket fagskoleutdanningene med midler til 2 000 nye studieplasser. Antallet studenter i oppvekstfag i fagskolene har økt fra 861 i 2018 til 2 700 studenter i 2024.

Partene og sentrale aktører i sektoren har vært involvert i arbeidet med å utvikle det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling, og vil være involvert i den videre oppfølgingen. Jeg takker for godt samarbeid.

Kari Nessa Nordtun
Kunnskapsminister

³ NOU 2022: 13 *Med videre betydning*

⁴ *Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030* – regjeringen.no

⁵ Meld. St. 34 (2023–2024) *En mer praktisk skole* – regjeringen.no

⁶ Meld. St. 21 (2020–2021) *Fullføringsreformen*

⁷ Meld. St. 11 (2024–2025) *Fagfolk for en ny tid – med høyere yrkesfaglig utdanning*

1 Et helhetlig og varig system for kompetanse- og karriereutvikling

Læring skjer hele livet. Gode barnehager og skoler jobber systematisk og langsiktig med å utvikle de ansattes kompetanse og det profesjonelle læringsfellesskapet. Kompetansen til lærerne og de andre ansatte har stor betydning for kvaliteten i barnehage- og opplæringstilbudet. Det er lærerne som har det faglige og pedagogiske ansvaret for barnehagebarn og elevers læring, utvikling og dannelse.

Kommuner, fylkeskommuner og private eiere har ansvaret for at de ansatte har riktig og nødvendig kompetanse i barnehage og skole.⁸ Systemet for kompetanse- og karriereutvikling skal være et supplement til og støtte opp under dette ansvaret.

1.1 Mål

Det overordnede målet er at alle barn, elever, de som får opplæring i bedrift og deltakere i opplæring for voksne, skal få et godt faglig og pedagogisk tilbud slik at de utvikler seg, lærer og trives.

Målet med systemet er å

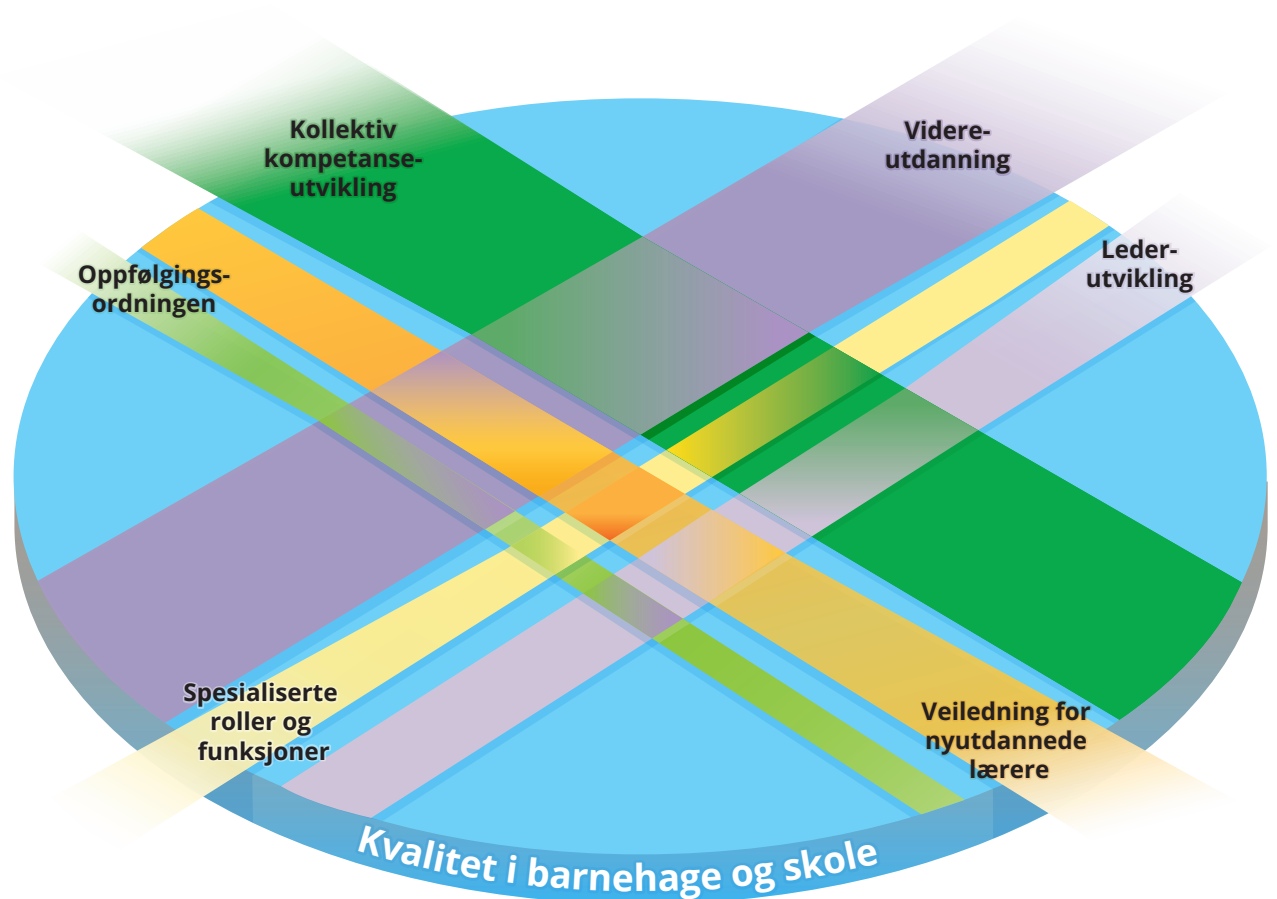
- gi ledere, lærere og andre ansatte i barnehage og skole gode muligheter for kompetanse- og karriereutvikling gjennom hele arbeidslivet
- styrke de profesjonelle læringsfellesskapene i og mellom barnehager og skoler
- gjøre barnehager og skoler til attraktive arbeidsplasser som rekrutterer og beholder lærere og andre yrkesgrupper.

⁸ Jf. opplæringsloven kapittel 17, privatskoleloven kapittel 4 og forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kap. 2.

1.2 Hovedtiltak

Hovedtiltakene i systemet består av profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere, videreutdanning, kollektiv kompetanseutvikling, lederutvikling, spesialiserte roller og funksjoner, og oppfølgingsordningen.

Figur 1.1 System for kompetanse- og karriereutvikling

Tiltakene skal ses i sammenheng, bygge på og forsterke hverandre og til sammen utgjøre et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling. Ved å se de ulike tiltakene i sammenheng vil vi få synergieffekter som i enda større grad vil bidra til at barnehagene og skolene oppnår målene i rammeplan og læreplan. Kompetanseutvikling er en viktig del av det systematiske arbeidet med kvalitetsutvikling.

1.3 Prinsipper for helhet og sammenheng

Følgende prinsipper ligger til grunn for det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling:

- Kompetanseutvikling skal være langsiktig og forutsigbar.
- Kompetanseutvikling skal møte lokale kompetansebehov i barnehager og skoler og ivareta ansattes medbestemmelse.
- Individuell og kollektiv kompetanseutvikling skal ses i sammenheng.
- Kompetanseutvikling skal bygge på likeverdige partnerskap.
- Kompetanseutvikling skal være kunnskapsbasert.

Prinsippene skal bidra til at de ulike tiltakene ses i sammenheng og drar i samme retning.

Langsiktig og forutsigbar

Kompetansetiltakene skal ha et langsiktig perspektiv for å gi forutsigbarhet for alle involverte aktører. Det helhetlige systemet skal være bærekraftig over tid og ta høyde for kapasitetsutfordringene i barnehage og skole, i universitets- og høyskolesystemet og i fagskoler (fagmiljøer). Et system som varer over tid vil i større grad gi rom for at kommuner, fylkeskommuner, private eiere, ledere og fagmiljøer kan legge langsiktige planer for kompetanseutvikling, fortrinnsvis over flere år. Det vil gi de ansatte bedre muligheter for å utvikle og fornye sin kompetanse, og bidra til at de får gjennomført kompetanseutviklingen.

Lokale behov og medbestemmelse

Kompetanseutvikling skal ta utgangspunkt i lokale behov og ivareta ansattes medbestemmelse. Kommuner, fylkeskommuner og private eiere skal i sin kompetanseplanlegging vurdere og prioritere hvem som skal delta i de ulike kompetansetiltakene, ut fra hvilke behov barnehagen, skolen og ansatte har. Eiere og ledere skal sørge for at nyutdannede lærere får profesjonsfaglig veiledning. I dialog med kommuner, fylkeskommuner og private eiere må fagmiljøene utvikle og tilby kompetanseutvikling med utgangspunkt i lokale behov.

Kartlegging av kompetanse, planlegging av ulike typer kompetansetiltak og prioriteringer av fag og fagområder skal ivareta de ansattes rett til medbestemmelse. Samarbeid om kompetanseutvikling er en sentral del av det lokale partssamarbeidet og er regulert i hoved- og tariffavtaler.

Sammenheng mellom tiltakene

Individuell og kollektiv kompetanseutvikling skal ses i sammenheng, bygge på hverandre og utfylle hverandre. De ulike tiltakene i systemet bør også ses i sammenheng med annet kompetanse- og kvalitetsarbeid i kommunen og fylkeskommunen, som for eksempel læringsmiljøprosjektet. Kompetansen de ansatte tilegner seg skal komme hele læringsfellesskapet til gode, gjennom samarbeid og tilrettelegging for erfaringsdeling.

Likeverdige partnerskap

Kompetanseutviklingen skal bygge på likeverdige partnerskap. Partnerskapsbegrepet er et etablert begrep for gjensidig samarbeid mellom barnehage- og skolesektoren og lærerutdanningsinstitusjonene. Målet er at praksisen i barnehager og skoler blir mer forskningsbasert, og at erfaringer og oppdatert praksiskunnskap tilbakeføres og bidrar til å styrke lærerutdanningene.

Boks 1.1 Partnerskap

Partnerskap mellom lærerutdanning og kommuner, fylkeskommuner, private eiere, barnehager og skoler kan dreie seg om et bredt felt av felles oppgaver, som praksisopplæring, kvalitetsutvikling av lærerutdanning, delte stillinger, profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede, etter- og videreutdanning og annen barnehage- eller skoleutvikling, forskning og FoU med videre.

Partnerskap skal fortsatt være hovedmodellen i ordningene for kollektiv kompetanseutvikling. For å dekke behovet for kompetanseutvikling i alle deler av barnehage- og opplæringssektoren, vil det også være behov for å inngå forpliktende samarbeid med fagskoler og andre relevante fagmiljøer. Partnerskap og samarbeid mellom fagmiljøene og sektor skal involvere alle ansatte i et systematisk arbeid med kompetanse og kvalitet i barnehagen og skolen. Det er eiers og fagmiljøenes ansvar å etablere og legge til rette for partnerskapet og samarbeidet. Partnerskapene er også sentrale for å identifisere behovet for videreutdanning, noe som kan bidra til at videreutdanning i større grad ses i sammenheng med kollektive kompetansetiltak.

Kunnskapsbasert

Kompetanseutviklingen skal være kunnskapsbasert. Det vil si at den skal være basert på oppdatert forskning og/eller erfaringsbasert kunnskap. Partnerskap og samarbeid mellom fagmiljøene og barnehage- og skolesektoren skal bidra til å realisere dette.

Boks 1.2 Eksempel på hvordan tiltakene i systemet henger sammen

Profesjonsfaglig veiledning vil kunne styrke den nyutdannedes bidrag i profesjonsfellesskapet og i den kollektive kompetanseutviklingen på arbeidsplassen, noe som er viktig for kvalitetsutviklingen i barnehage og skole. For å sikre god kvalitet i veiledningen er det viktig at veileder får mulighet til å ta videreutdanning i veiledning. Rollen som veileder for nyutdannede lærere, praksisstudenter og kolleger er et godt eksempel på en spesialisert rolle eller funksjon. Ansatte med spesialiserte roller eller funksjoner kan også være sentrale i kollektiv kompetanseutvikling og i utviklingen av profesjonelle læringsfellesskap, blant annet gjennom tilskuddsordning for kollektiv kompetanseutvikling.

1.4 Målgrupper

Det helhetlige systemet inkluderer alle ansatte i barnehage, grunnskole, skolefritidsordning (SFO), videregående opplæring inkludert fagopplæring i bedrift, forberedende og videregående opplæring for voksne, pedagogisk psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) og kulturskole. Når vi omtaler «ansatte i barnehage og skole» i det videre, omfatter det alle disse gruppene.

Det er kommuner, fylkeskommuner og private eiere som har ansvaret for å vurdere og prioritere de ansattes deltakelse i kompetansetiltakene.

Tilskuddsordningene for kollektiv kompetanseutvikling omfatter alle ansatte, mens de andre tiltakene i systemet er rettet mot enkelte ansattgrupper, jf. tabell under.

Hovedtiltak	Målgruppe
Kollektiv kompetanseutvikling	Alle ansatte i barnehage, grunnskole, SFO, videregående opplæring inkludert fagopplæring i bedrift, opplæring for voksne, PP-tjenesten og kulturskole. I tillegg kan ansatte i andre tverrfaglige tjenester i kommunene og fylkeskommunene som inngår i laget rundt barnet og eleven, omfattes
Videreutdanning	Lærere, andre ansatte med høyere utdanning og fagarbeidere i barnehage, SFO, grunnskole og videregående opplæring inkludert fagopplæring i bedrift, opplæring for voksne, PP-tjenesten og kulturskole
Lederutvikling	Styrere, rektorer og andre ledere i barnehage, grunnskole og videregående opplæring, opplæring for voksne, SFO og PP-tjenesten
Spesialiserte roller og funksjoner	Lærere og andre ansatte med høyere utdanning eller fagbrev i barnehage, grunnskole, SFO, videregående opplæring inkludert fagopplæring i bedrift, opplæring for voksne, PP-tjenesten og kulturskole
Profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere	Alle nyutdannede lærere i barnehage, grunnskole, videregående skole og opplæring for voksne de to første årene i yrket
Oppfølgingsordningen	Kommuner med svake resultater på sentrale områder av opplæringen

2 Nærmere om hovedtiltakene

2.1 Profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere i barnehage og skole

Profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere er viktig for å gi hver enkelt en god overgang fra utdanning til yrke slik at de får trygghet til å håndtere og mestre arbeidssituasjonen og får videreutviklet profesjonskompetansen sin. Nyutdannede lærere er en ressurs i det profesjonsfaglige fellesskapet, og veiledningen bidrar også til at de kan delta aktivt i utviklingen av barnehagen og skolen.

Gjennom tilskuddsordningen for veiledning for nyutdannede lærere kan kommuner, fylkeskommuner og private eiere søke om tilskudd til å planlegge og gjennomføre den profesjonsfaglige veiledningen. For å bidra til et likeverdig veiledningstilbud av god kvalitet som del av et helhetlig system, er *Prinsipper og forpliktelser for profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere i barnehage og skole* videreutviklet og oppdatert sammen med partene og aktørene i sektoren.

Profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere kan bidra til å rekruttere og beholde lærere i barnehage og skole. Den som veileder nyutdannede lærere, bør fortrinnsvis ha formell kompetanse i veiledning, og arbeidsgiver bør legge til rette for videreutdanning ved behov.

Boks 2.1 Profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere i barnehage og skole

Hverdagen i barnehage og skole krever kompetanse hos lærerne som ikke kan utvikles gjennom utdanning alene. Læreryrket innebærer å ha et stort ansvar for barn og elever i en arbeidshverdag der det er høye forventninger om å bidra til barn og elevers utvikling og læring, og å skape et trygt og godt barnehage- og skolemiljø. Nyutdannede lærere møter ansvaret, kompleksiteten, forventningene og kravene i yrket fra dag én. Profesjonsfaglig veiledning skal gi den nyutdannede støtte til å etablere sin identitet som lærer og til å bli en likeverdig bidragsyter i det profesjonsfaglige fellesskapet i barnehage og skole.

Profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere er noe annet enn arbeidsgivers generelle ansvar for å ivareta nytilsatte på en god måte slik det er nedfelt i arbeidsmiljøloven § 4-2. Profesjonsfaglig veiledning er også noe annet enn den veiledningen kommunen, fylkeskommunen og private skoler har ansvar for å gi når annet personale enn de som er ansatt i lærerstilling bidrar i opplæringen, jf. opplæringsloven § 17-6 og privatskoleloven § 4-5.

2.2 Videreutdanning

Videreutdanning skal gi ansatte faglig fordypning eller kompetanse innenfor nye fagområder eller tverrfaglige temaer som arbeidsplassen, ansattgrupper og den enkelte ansatte har behov for. Videreutdanning skal bidra til å utvikle kvaliteten i barnehage- og opplæringstilbudet og bør ses i sammenheng med kollektiv kompetanseutvikling. Videreutdanning bygger på en allerede gjennomført utdanning og gir uttelling i form av studiepoeng fra universitet, høyskole eller fagskole.

Statlig støtte til kommuner, fylkeskommuner og private eiere

Retningslinjene for ny tilskuddsordning for videreutdanning for kommuner, fylkeskommuner og private eiere vil tre i kraft i 2026. Ordningen skal omfatte lærere og ansatte i andre yrkesgrupper og skal sikre at deltakerne får like vilkår for å gjennomføre en videreutdanning. Det statlige tilskuddet utbetales direkte til kommuner, fylkeskommuner og private skoler. Tilskudd til private barnehager fordeles via kommunen som barnehagemyndighet. Det er frivillig for barnehage- og skoleeierne om de vil ta imot tilskuddet. Retningslinjene for tilskuddsordningen vil legge føringer for hvor mye permisjon med lønn en ansatt som tar videreutdanning skal få. For eksempel skal en ansatt som tar en videreutdanning på 30 studiepoeng i løpet av et studieår (to semestre), få 25 prosent permisjon med lønn i studietiden. Staten dekker 75 prosent av kostnaden, og eier bidrar med en egenandel på 25 prosent. Kommunen som barnehagemyndighet dekker egenandelen for private barnehager. Unntaksvis kan eier og deltaker bli enige om at noe av midlene utbetales til den ansatte i form av et stipend.

Videreutdanningstilbud ved universiteter og høyskoler

Universiteter og høyskoler tilbyr i dag et stort omfang av forskningsbaserte videreutdanninger i fag, fagområder og tverrfaglige temaer for lærere i barnehage og skole. Fra høsten 2025 tildeler Kunnskapsdepartementet øremerkede midler direkte til universiteter og høyskoler for å utvikle og tilby videreutdanning rettet mot barnehager og skoler. Utdanningsinstitusjonene får en viktig rolle i å utvikle tilbud som møter lokale kompetansebehov. Tilbudene kan ha mindre omfang enn 30 studiepoeng, slik at det er enkelt å kombinere med jobb. I tillegg til lærere, vil også andre ansatte med høyere utdanning være en del av målgruppen for videreutdanning fra høsten 2026. Det er viktig at universiteter og høyskoler sørger for at det er god sammenheng mellom grunnutdanning, videreutdanning og kollektiv kompetanseutvikling, i dialog med barnehage- og skolesektoren.

Videreutdanningstilbud ved fagskoler

Fagskolene tilbyr praksisnære utdanninger, som er utviklet i tett samarbeid med arbeidslivet. Fra 2026 får fagarbeidere i barnehage, skole og SFO mulighet til å ta videreutdanning med like vilkår som lærere. Tilbud om høyere yrkesfaglig utdanning (HYU) ved fagskoler er fleksible og har en tematisk bredde som gjør dem relevante for fagarbeidere og andre ansatte i barnehage, skole, SFO og for yrkesfaglærere og instruktører i fag- og yrkesopplæringen. Økt etterspørsel etter videreutdanning fra flere ansattgrupper i barnehage, SFO og skole kan føre til behov for å utvikle flere tilbud ved fagskolene.

Boks 2.2 Fagskoletilbud i oppvekstfag

Fagskoletilbud i oppvekstfag har hatt en stor vekst de siste årene, som følge av behovet for kompetanseutvikling i oppvekstsektoren. Helse- og velferdsfag, herunder oppvekstfag, er allerede blant de prioriterte områdene for høyere yrkesfaglig utdanning. De fleste fagskoletilbudene er ettårige utdanninger (60 studiepoeng) på deltid over to år, og kandidatene får en fagskolegrad. Tilbudene i oppvekstfag retter seg blant annet mot kompetanse knyttet til barn med særskilte behov, psykisk helse og språklig og kulturelt mangfold.

2.3 Kollektiv kompetanseutvikling

Tilskuddsordningene for kollektiv kompetanseutvikling omfatter alle ansatte i barnehage og skole og skal bidra til kompetanseutvikling på arbeidsplassen ut fra lokale behov. Gjennom kollektive kompetansetiltak skal de ansatte utvikle sin praksis og kvalitet på tilbudet i partnerskap med universiteter og høyskoler eller i et forpliktende samarbeid med fagskoler. Partnerskap skal også bidra til å gjøre lærerutdanningene mer praksisnære og oppdaterte. Ansatte med videreutdanning eller spesialiserte roller/funksjoner kan ha en sentral rolle i den kollektive kompetanseutviklingen.⁹

I det helhetlige systemet er det én tilskuddsordning for kollektiv kompetanseutvikling for barnehage og grunnskole, og én for videregående opplæring som omfatter både yrkesfaglige og studieforberedende utdanningsprogram. Ordningen for barnehage og grunnskole forvaltes av statsforvalteren. Ordningen for videregående opplæring har fylkeskommunene ansvar for. Den vil gjøre det mulig å se kompetanseutviklingen i sammenheng og på tvers av fagområdene i videregående opplæring. Kompetanse-løftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er en viktig satsing som vil bli ivaretatt i begge ordningene.

Det er et mål at tilskuddsordningene blir enklere, og gir bedre mulighet for langsiktig planlegging og samordning. Forskriftene for disse to ordningene vil gjelde fra 2026.

⁹ Tidligere kalt tilskuddsordningene for lokal kompetanseutvikling.

Boks 2.3 Nasjonalt forum for samisk språk og kultur i barnehage og skole

Kunnskapsdepartementet vil i 2025 etablere et nasjonalt forum for samisk språk og kultur. Forumet skal bidra til å styrke og samle kompetansemiljøene som arbeider med samisk språk og kultur i barnehage og skole. Det vil gjøre det enklere for barnehage- og skoleeiere og fag- og yrkesopplæringen, å inngå partnerskap eller etablere samarbeid med fagmiljøer med kompetanse i samiske språk og kultur. Dette kan skje på tvers av fylker innenfor ordningene for kollektiv kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Det er et mål å styrke kompetanseutvikling for samiske lærere spesielt. Forumet skal også arbeide for å gjøre kjent at alle lærere og andre ansatte skal ha kompetanse om samisk språk og kultur, jf. rammeplaner for barnehage og SFO og læreplanverket i skole.

2.4 Lederutvikling

Gode ledere er avgjørende for kvaliteten i barnehage og skole. Ledere har behov for både grunnleggende kompetanse i ledelse og for å fordype seg i enkelte temaer. De nasjonale lederutdanningene omfatter i dag rektorutdanning, styrerutdanning og modulbaserte videreutdanningstilbud.

Kunnskapsdepartementet har satt i gang et arbeid for å videreutvikle kompetansetilbud for ledere i barnehage, skole og kommunal administrasjon, blant annet med utgangspunkt i en analyse av ledernes arbeidssituasjon. Bedre sammenheng mellom ledernes kompetansebehov på alle nivåer og bedre tilpasning til lokale forhold skal ivaretas i videreutviklingen av dagens tilbud.

2.5 Spesialiserte roller og funksjoner

Spesialiserte roller og funksjoner skal styrke kvalitetsarbeidet og det profesjonelle læringsfellesskapet innenfor et fag- eller arbeidsområde i barnehage og skole, i en kommune, fylkeskommune eller region. Spesialiserte roller og funksjoner skal gi lærere og andre yrkesgrupper med høyere utdanning eller fagbrev utvidet ansvar og faglige utviklingsmuligheter og bidra til at barnehager og skoler er attraktive arbeidsplasser.

Universiteter, høyskoler og fagskoler kan utvikle og tilby videreutdanning for lærere og ansatte i andre yrkesgrupper som har en slik rolle eller funksjon. Det kan blant annet være videreutdanningstilbud for å styrke kompetansen i å veilede og å drive utviklingsarbeid på arbeidsplassen eller for å få faglig fordypning innenfor det aktuelle utviklingsområdet. Departementet har jobbet sammen med partene for å utvikle veiledende rammer for spesialiserte roller og funksjoner, men har foreløpig ikke kommet fram til noe alle kan stille seg bak. Mange av problemstillingene i arbeidet hører hjemme hos partene, og det er derfor en forutsetning at arbeidet er partsforankret.

2.6 Oppfølgingsordningen

Oppfølgingsordningen gir støtte til kommuner som har svake resultater på sentrale områder av opplæringen over tid, slik som læringsmiljø og læringsresultater. Kommunene i ordningen får tilbud om veiledning og ekstra støtte til sitt kvalitetsutviklingsarbeid i inntil tre år.

Departementet vil videreutvikle ordningen for å bidra til bedre helhet og sammenheng i kvalitetsarbeidet i kommuner med svake resultater over tid. Statsforvalterne vil få en sentral rolle i dialogen med kommuner om behov for veiledning og hvilke tiltak som kan være aktuelle for å utvikle et systematisk kvalitetsarbeid. Dette må ses i sammenheng med deltakelse i de øvrige tiltakene i systemet. Kommunenes arbeid med kvalitetsutvikling må også ses i sammenheng med lignende tiltak i andre deler av oppvekst- og velferdssektoren for å kunne gi mer helhetlig støtte og oppfølging til de kommunene det gjelder. Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag å foreslå en ny modell for oppfølgingsordningen som vil være klar i 2026.

Boks 2.4 Sammenheng mellom etter- og videreutdanning

I 2020 inngikk Høgskolen i Østfold (HiØ), Kuben videregående skole og Oslo kommune et treårig partnerskap om prosjektet Sosial handlingskompetanse – sosial og faglig læring i sammenheng. Prosjektet ble finansiert gjennom tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling. Målet var å ivareta intensjonen i læreplanverket LK20 om at skolen skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling gjennom arbeid med fagene og i skolehverdagen for øvrig.

Prosjektet hadde i utgangspunktet en skolebasert arbeidsform for å utvikle læringsfellesskap og en felles forståelse for utviklingsområdet. Underveis i prosjektperioden ble det behov for at noen av de ansatte fikk dybdekompetanse i form av videreutdanning. HiØ utviklet et videreutdanningstilbud i konsekvenspedagogikk der 13 ansatte ved Kuben videregående skole deltok. Øvrige ansatte ble involvert gjennom deling av arbeidskrav og perspektiver fra videreutdanningen.

Det ble etablert strukturer og arbeidsformer på skolen for å sikre kontinuitet når samarbeidet med HiØ ble avsluttet: introduksjonskurs for nytilsatte innenfor utviklingsområdet, kompetanseutvikling for ledere blant annet gjennom veiledende møter, faglig påfyll på fellessamlinger, leseseminarer, videreutdanningstilbud og strukturerte refleksjoner. HiØ brukte erfaringer fra samarbeidet med Kuben videregående skole inn i lærerutdanningene og lignende prosjekter i tilskuddsordningene for lokal kompetanseutvikling og kompetanseløftet.

Kilde: Sluttrapport om prosjektet: [Sosial handlingskompetanse – sosial og faglig læring i sammenheng](#)

3 Roller og ansvar

De ulike aktørenes roller og ansvar i kompetanseutviklingen omtales under og vil bli nærmere beskrevet i nye forskrifter for de ulike tilskuddsordningene og i øvrig informasjonsmateriell fra Utdanningsdirektoratet.

Ansatte i barnehage og skole er målgruppe for og deltakere i kompetansetiltakene. De skal bidra i arbeidet med å identifisere kompetansebehov i egen virksomhet og i valg av kompetansetiltak. De ansatte skal også bidra i profesjonelle læringsfellesskap og kvalitetsutvikling i egen virksomhet med den kompetansen de får gjennom individuell og kollektiv kompetanseutvikling.

Ledere i barnehage og skole har ansvar for å legge til rette for medvirkende prosesser for kompetansekartlegging og prioriteringer av kompetansetiltak i egen virksomhet, som en del av et systematisk kvalitetsutviklingsarbeid. Ledere bidrar i partnerskap og forpliktende samarbeid med aktuelle fagmiljøer, legger til rette for at de ansatte får gjennomført kompetanseutviklingen og deltar i profesjonsfellesskap og sørger for at nyutdannede lærere får profesjonsfaglig veiledning. Ledere må legge til rette for en delingskultur og sørge for at kompetansen til de ansatte blir brukt, til det beste for barna og elevene og i utvikling av kvaliteten i barnehage og skole.

Kommuner, fylkeskommuner og private eiere har det formelle ansvaret for riktig og nødvendig kompetanse og et systematisk arbeid med kompetanse- og kvalitetsutvikling i sine virksomheter.¹⁰ Det betyr at de skal legge til rette for at alle ansatte har muligheter til kompetanseutvikling. Dette omfatter videreutdanning, profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere, lederutvikling, bruk av spesialiserte roller og funksjoner og kollektiv kompetanseutvikling. Det er eier som er ansvarlig for å identifisere kompetansebehov og for å beslutte hvilke kompetansetiltak som skal prioriteres, og hvilke ansatte som skal delta ut fra hvilke behov virksomheten og den enkelte ansatte har. Eier må sørge for å involvere de ansatte i vurdering av kompetansebehov og tiltak gjennom kollektive prosesser og partssamarbeid.

I tilskuddsordningene for kollektiv kompetanseutvikling for barnehage og grunnskole skal kommuner og private eiere prioritere kompetansebehov og tiltak i fylket eller regionen sammen med andre eiere gjennom samarbeidsforum. Eier har også ansvaret for å inngå forpliktende partnerskap og samarbeid med aktuelle fagmiljøer. Fylkeskommunen har ansvaret for tilskuddsordningen for kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring i eget fylke og skal inngå forpliktende partnerskap og samarbeid med aktuelle fagmiljøer. Kommuner, fylkeskommuner og private eiere har ansvaret for

¹⁰ Jf. opplæringsloven kapittel 17, privatskoleloven kapittel 4 og forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kap. 2.

å prioritere hvem som skal få videreutdanning og kan søke om tilskudd til profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere.

Universiteter og høyskoler har en viktig rolle som fagmiljøer i systemet for kompetanse- og karriereutvikling, og for at forskning ligger til grunn for kompetanseutviklingen. I partnerskap med kommuner, fylkeskommuner og private eiere skal universiteter og høyskoler bidra til at ledere, lærere og andre ansatte i barnehage og skole får tilbud om kompetanseutvikling av god kvalitet som kan bidra inn i den enkelte virksomhets systematiske arbeid med kvalitetsutvikling. Universiteter og høyskoler skal også bidra til at kompetanse, kunnskap og erfaringer fra de ulike tiltakene føres videre til grunnutdanningene og andre kompetansetiltak.

Fagskoler har en viktig rolle som tilbyder av praksisnær videreutdanning. Fagskoletilbud i oppvekstfag for ansatte i barnehage, skole og SFO og ulike fagskoletilbud for lærere og instruktører i fag- og yrkesopplæringen er særlig relevante. I et forpliktende samarbeid med kommuner, fylkeskommuner og private eiere skal fagskolene bidra til kompetanseutvikling som møter den enkelte virksomhets behov.

Statsforvalter i hvert fylke har ansvar for å stimulere til kompetanseutvikling i kommuner, fylkeskommuner og hos private eiere. Statsforvalter skal informere om hovedtiltakene i systemet og motivere eiere og fagmiljøer til å se disse i sammenheng og utnytte handlingsrommet og fleksibiliteten i systemet. Statsforvalter skal forvalte tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling for barnehage og grunnskole, og bidra til god dialog og samhandling mellom alle aktørene for å sikre god kvalitet på det lokale arbeidet med kompetanseutvikling. Statsforvalter har også en sentral rolle i å identifisere kommuner med behov for støtte og følge opp tiltak innenfor oppfølgingsordningen.

Nasjonale utdanningsmyndigheter har et overordnet ansvar for å legge til rette for og følge opp hovedtiltakene og helheten i systemet. I forbindelse med de årlige styringsdokumentene (statsbudsjett og tildelingsbrev) vil departementet vurdere om det er behov for å gi signaler om prioriteringer. Utdanningsdirektoratet har en særlig viktig rolle som tilrettelegger og formidler av informasjon om de ulike tiltakene, blant annet gjennom felles møteplasser og nettverkssamarbeid for ulike aktører i systemet.

4 Følge med på og evaluere

Det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling innebærer større endringer i forvaltning og innretning av flere ordninger. Departementet vil følge nøye med i årene framover om endringene fører til at vi i større grad når målene med systemet. Dette vil også være et utgangspunkt for dialog med partene og sentrale aktører i sektoren.

Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag å foreslå hvordan vi kan få et godt kunnskapsgrunnlag for å følge med på og evaluere helheten og delene i systemet og har frist for å levere et forslag i mai 2025.

5 Videre plan

Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag å etablere og videreutvikle det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling, og skal blant annet utarbeide forskrifter for tilskuddsordningene, som sendes på høring våren 2025. Direktoratet vil involvere partene i det videre arbeidet.

Oversikt over når de ulike tiltakene innføres

2025

- Tilskuddsordning for veiledning for nyutdannede lærere styrkes og utvides til også å omfatte lærere i barnehage og videregående skole fra høsten 2025. *Prinsipper og forpliktelser for profesjonsfaglig veiledning for nyutdannede lærere* er videreutviklet og oppdatert.
- Universiteter og høyskoler får tildelt øremerkede midler til å utvikle og tilby videreutdanning for lærere i barnehage og skole. Lærere i barnehage og skole søker om videreutdanning direkte til universiteter og høyskoler for studieåret 2025–2026.
- Ordningene med vikar, stipend og tilretteleggingsmidler til videreutdanning for lærere i barnehage og skole videreføres for studieåret 2025–2026.
- Lederutdanningene for ledere i barnehage og skole videreføres.
- Tilskuddsordningene for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring og tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i fag- og yrkesopplæring gjelder ut 2025.

2026

- Universiteter og høyskoler får øremerkede midler til å utvikle og tilby videreutdanning for lærere og andre ansatte med høyere utdanning i barnehage og skole i årlige tildelingsbrev.
- Tilskuddsordning for videreutdanning til kommuner, fylkeskommuner og private eiere trer i kraft (støtte til eier til å gi permisjon med lønn). Målgruppen for å få like vilkår til å delta på videreutdanning utvides til andre yrkesgrupper i barnehage og skole, i tillegg til lærerne. Det omfatter også ansatte som deltar på videreutdanning på fagskoler.
- Lederutdanningene for ledere i barnehage og skole videreføres.
- Tilskuddsordning for kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole trer i kraft.
- Tilskuddsordning for kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring trer i kraft.
- Ny innretning for oppfølgingsordningen er avklart.

2027

- Eventuell videreutvikling/ny innretning for kompetansetiltak for ledere innføres.

Utgitt av: Kunnskapsdepartementet

Bestilling av publikasjoner:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00
Publikasjoner er også tilgjengelige på:
www.regjeringen.no
Publikasjonskode: F-4496

Design og illustrasjon: Melkeveien Designkontor AS
Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
05/2025 – opplag 100

Fredrikstad ungdomsråds vedtak 25.08.2025:

Fredrikstad ungdomsråds behandling 25.08.2025:

Saksnr.: 2022/9272
Dokumentnr.: 9
Løpenr.: 210472/2025
Klassering: A20

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fredrikstad ungdomsråd	25.08.2025	19/25
Oppvekstutvalget	27.08.2025	25/25
Formannskapet	04.09.2025	
Bystyret	11.09.2025	

Arbeid for en trygg og inkluderende avgangsmarkering i Fredrikstad fra 2026

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler oppvekstutvalget å gi følgende innstilling til formannskapet:

1. Fredrikstad kommune støtter det nasjonale forslaget en ny, trygg og inkluderende avgangsmarkering, og Østfold fylkeskommunes strategi og tiltak i arbeidet.
2. Fredrikstad kommune viderefører sitt arbeid for en trygg og inkluderende avgangsmarkering lokalt i samarbeid med avgangsstyrene, forebyggende tjenester, politi og ungdoms- og videregående skoler slik beskrevet i saken.
3. Fredrikstad kommune bevilger 150.000 kroner per år i 2026 og 2027 til arbeidet for en trygg og inkluderende avgangsmarkering lokalt i Fredrikstad. Den økonomiske støtten er en kombinasjon av tidligere tilskuddsmidler og nye midler slik beskrevet i saken, og foreslås innarbeidet i budsjett for 2026 og 2027.

Sammendrag

Ungdomsrådet gir sin uttalelse til saken.

Det er gjennom flere år arbeidet for en tryggere og mer inkluderende avgangsmarkering (russetid) i Fredrikstad. Det er nå lansert et arbeid nasjonalt for endringer av avgangsmarkering i 2026 som Østfold fylkeskommune har sluttet seg til, og som også vektlegger viktigheten av kommunens rolle. Det foreslås derfor at Fredrikstad kommune slutter seg til det nasjonale og fylkeskommunale arbeidet, viderefører sitt arbeid lokalt og bevilger økonomisk støtte til gjennomføring av inkluderende felles arrangement for avgangselevne i juni 2026. Dette er sentralt for å støtte opp under innsatsen lokalt, regionalt og nasjonalt – slik at avgangsmarkering (russetid) på sikt blir tryggere og mer inkluderende.

Vedlegg

Ingen.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Vedtak i Fylkestinget i Østfold 4. desember 2024: Utsatt sak - Inkluderende og helsefremmende avgangsmarkering (med tilhørende strategi og handlingsplan)

Saksopplysninger

Russefeiringen i Norge har historisk vært gjenstand for mye oppmerksomhet og bekymring, blant annet knyttet til en rus, kriminalitet og risiko for seksuelle overgrep. De siste årene har fokuset også vært på konsekvensene russefeiringen får for gjennomføring av undervisning og eksamen siste del av videregående opplæring, og hvordan russefeiring påvirker elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Eksempler på hvordan feiringen kan bidra til sosial utestenging og mobbing er mange også lokalt i Fredrikstad, og økonomisk utenforskap har også oppstått siden utgiftene knyttet til russefeiringen har økt.

Ungdata-undersøkelsen fra 2025 (Østfold) viser at det er flere elever som ønsker endring av russefeiringen, enn elever som ønsker å bevare feiringen slik den er i dag (33% mot 32%). I den samme Ungdata-undersøkelsen er det 873 elever som har svart at de gruer seg til russefeiringen.

Lokalt arbeid i Fredrikstad

Fredrikstad kommune har arbeidet i mange år for å gjøre russefeiringen så trygg som mulig, et arbeid som har inkludert administrasjonen, politiet, forebyggende tjenester, de videregående skolene, frivillige organisasjoner, russestyrene, ungdomsråd og elevråd. Konkret har dette arbeidet handlet om å etablere årlige nettverk av profesjonelle som jobber opp mot russeren, gjennomføre jevnlig møter med russepresidentene gjennom skoleåret i siste året på videregående, arrangere forebyggende temadager for russeren, samarbeide med russeren om knuteregler, ha en felles tilnærming til skjenketematikk og arrangementer, fokus på russebusser og trygghet i trafikken, deltakelse i 17. mai-komiteen og arbeid rundt 17. mai, gjennomføring av og støtte til felles sosiale arrangementer for russeren og mye annet.

Arbeid for endring av russefeiring i Østfold

Østfold fylkeskommune og Ombudet for barn og unge i Østfold har i flere år stått i spissen for å endre den tradisjonelle russefeiringen til en avgangsmarkering som er tryggere og mer inkluderende for alle, og som fokuserer mer på hele avgangskullet enn enkelt-grupper av elever. Dette har inkludert et utstrakt medvirkningsarbeid rettet mot elever og avgangselever, fokus på informasjon til foresatte, og bygging av fagnettverk blant profesjonelle fra kommuner og videregående skoler. Et fokus har blant annet vært på å endre holdningen om at russefeiringen er en privatsak som ikke fylkeskommunen eller de videregående skolene har noe med å gjøre. Dette er forankret i opplæringslovens kapittel 12, som tydeliggjør at alle elever har rett på et trygt og godt skolemiljø. Dersom det er forhold på fritiden som gjør at en elev ikke opplever at det er trygt og godt miljø på skolen, har en plikt til å hjelpe eleven. Det vil si at aktivitetsplikten også gjelder dersom det skjer noe i forbindelse med russetida som påvirker elevenes skolemiljø. Dette kan handle om hendelser før og under selve russefeiringen.

Nasjonal innsats: Endret avgangsmarkering 2026

Parallelt med arbeidet lokalt i Østfold og andre fylkeskommuner er det nå igangsatt en nasjonal innsats («Endret avgangsmarkering 2026») for å endre avgangsmarkeringen på flere områder, i samarbeid mellom en rekke aktører. Innsatsene handler blant annet om strengere regler for russebusser, tilsyn med kommersielle aktører, begrensning av ekskluderende russeklær og endringer av tidspunkt for avgangsmarkering.

Det er nedsatt en nasjonal arbeidsgruppe som ledes av Rogaland fylkeskommune og en ressursgruppe med representanter fra en rekke ulike aktører, blant annet Elevorganisasjonen, Nettverket for Ungdommenes fylkesråd, tidligere russ, fylkeskommunene, Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Politidirektoratet, Forbrukerrådet, Forbrukertilsynet, KS, Statens Vegvesen, Trygg Trafikk, Blå Kors, KORUS, SLT nasjonalt, Landsgruppen for helsesykepleiere, Skolelederforbundet, Lektorlaget, Utdanningsforbundet, Kronprinsparets fond, Voksne for barn, Foreldreutvalget for grunnskolen og Elev-, lærling og mobbeombudene i Norge.

Det er tydeliggjort i arbeidet at lokal forankring av arbeidet er sentralt, og at fylkeskommuner og kommuner sammen med politi, foresatte og elevene selv er de viktigste for å skape endringene mot en tryggere og mer inkluderende avgangsmarkering.

Vedtak i Østfold fylkeskommune

Fylkestinget i Østfold fylkeskommune vedtok 4. desember 2024 at det nasjonale forslaget til handlingsplan og strategi for en ny, trygg og inkluderende avgangsmarkering støttes, at

fylkeskommunen forplikter seg til å initiere et samarbeid med kommunene for å finne egne lokasjoner til feiringen, samt at de videregående skolene skal gjennomføre inkluderende skolemiljøtiltak for elevene. Fylkeskommunens sak tydeliggjør viktigheten av medvirkning fra elevene, skisserer en organisering av arbeidet framover, og vektlegger forankring i det eksisterende igangsatte arbeidet lokalt i kommuner og på videregående skoler.

Handlingsplanen som følger saken skisserer også hvem som kan bidra til å skape endringer og hvordan dette kan gjøres av Østfoldkommunene. Planen foreslår at kommunen bør samarbeide med fylkeskommunal skoleeier, videregående skoler og avgangsstyrer for å bidra til en trygg og inkluderende avgangsfeiring, og at kommunene kan bidra til at avgangselevne får låne eller leie lokaler eller områder de kan ha fellesarrangementer. I tillegg kan kommunen invitere til et samarbeid med lokalt næringsliv.

Det er allerede gjennom skoleåret 2024-2025 videreført og igangsatt innsatser i forbindelse med de nasjonale og fylkeskommunale signalene om arbeid for en endret avgangsmarkering. Det er gjennomført møter mellom fylkeskommuneadministrasjonen og administrasjonen i Fredrikstad kommune på direktørnivå for forankring av arbeidet og praktiske avklaringer. Det er også gjennomført et første møte for profesjonelle som møter rusen i skoleåret 2025-2026 (politiet, forebyggende tjenester, videregående skoler, kommuneadministrasjon) og et møte med rektorene på offentlige og private videregående skoler.

Østfold fylkeskommune er særlig opptatt av kommunenes bidrag knyttet til gjennomføring av felles avgangsmarkering i slutten av juni 2026 (etter siste muntlige eksamen), arbeid for å finne egnet lokasjon for markering og økonomisk støtte til arbeidet.

Økonomisk støtte

Fredrikstad kommune har i flere år bidratt med noe økonomisk støtte til gjennomføring av felles sosiale arrangementer for avgangselevne i Fredrikstad, blant annet avgangsboll. Støtten har vært årlig på mellom 20.000 og 30.000 og de videregående skolene har bidratt med tilsvarende beløp. Støtten er finansiert gjennom tidligere prosjektmidler fra Korus Øst i et MAKS-prosjekt for forebyggende arbeid i russefeiringen regionalt. Det gjenstår 115.000 kr av disse midlene.

Det har vært gjort forsøk lokalt i Fredrikstad på å søke økonomisk støtte fra næringsliv og andre større tilskudds ytere til arbeid for en trygg og inkluderende avgangsmarkering, men så langt uten å lykkes. Avgangselevne i andre kommuner i Østfold har fått støtte fra blant annet sparebankstiftelser. Østfold fylkeskommune har avsatt 1.000.000 kr til arbeidet i 2026 som skal benyttes av de videregående skolene til skolemiljøtiltak i forbindelse med avgangsmarkering. Moss kommune har vedtatt å støtte arbeidet med 150.000 kr årlig fra 2024 til 2026, og flere andre kommuner er i gang med lignende prosesser for å sikre økonomisk støtte.

Relevante bestemmelser

Opplæringsloven – kapittel 12: Om trygt og godt skolemiljø.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Russefeiringen har gradvis over år utviklet seg til å bli en markering som av mange oppleves som dyr og ekskluderende. Gjennom Ungdata og andre undersøkelser vet vi at mange videregående elever har en opplevelse av utenforskap skapt av russefeiringen og vi vet hvilke psykososiale konsekvenser dette kan få. Dersom man klarer å endre russefeiringen til å være tryggere og mer inkluderende for videregående elever, vil dette kunne få positive virkninger på sosial bærekraft.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Vedtak om økonomisk støtte fra Fredrikstad kommune til arbeid for en trygg og inkluderende avgangsmarkering vil få økonomiske konsekvenser i tilsvarende størrelsesorden i 2026. Det vil også kunne være behov for økonomisk støtte til arbeidet i noen år framover for å etablere endringene permanent.

b) Samfunnsmessige konsekvenser Ikke relevant.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke relevant i saken.

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant i saken.

Vurdering

Det er kommet tydelige signaler fra nasjonalt og fylkeskommunalt hold om endringer for en trygg og inkluderende avgangsmarkering. Det er også tydeliggjort hvor viktig det er med en lokal innsats i kommunene og på de videregående skolene i dette arbeidet.

Det er krevende å skulle endre en kultur og tradisjon for russefeiring som gradvis har etablert seg gjennom flere tiår. Derfor er det også vektlagt fra regjeringen og fylkeskommunen at den innsatsen som gjennomføres nå i årene framover (2025-2027) er helt sentral og at det er viktig at det er felles oppslutning om arbeidet fra alle aktører for å lykkes.

Debatten om russefeiringen involverer mange aktører og også kommersielle interesser. Ombud for barn og unge i Østfold har i flere år gjennomført medvirkningsarbeid med avgangselevne på videregående skoler og er tydelige på at det er mange elever som opplever utestengning og sosialt/økonomisk utenforskap i forbindelse med russefeiringen, og at det er en «stille majoritet» som signaliserer ønske om endringer i feiringen. I tillegg er nåværende og tidligere russ involvert i arbeid med endringer både i Østfold og nasjonalt. Både Ungdommens fylkesråd og Ungdommens fylkesting har stilt seg bak fylkeskommunens støtte til det nasjonale arbeidet for endring. Så det er ikke kun slik at foresatte og skoleansatte ønsker seg endringer i avgangsmarkeringen, men også mange ungdommer og elever på videregående skoler.

Østfold fylkeskommune har gjennom sitt ansvar som skoleeier for de offentlige videregående skolene et sentralt ansvar, og har i en årrekke sammen med andre aktører vært en drivkraft i arbeidet. De har også vedtatt økte økonomiske rammer for arbeidet i 2026.

Arbeid med endring av avgangsmarkering er krevende organisatorisk for både russen og også de profesjonelle aktørene som forsøker å bidra rundt. Avgangsstyrene endres naturlig nok hvert år, og det er vanskelig å sikre kontinuitet i arbeidet. Det er samtidig viktig at det er russen selv og avgangsstyrene som er ansvarlige for gjennomføring av arrangementer mm. Gjennom flere år med lokalt arbeid er det tydelig at det avgangsstyrene trenger og etterspør er organisatorisk støtte i kontakt med videregående skole og kommune, og økonomisk støtte til gjennomføring av inkluderende tiltak. Dette er viktig for å sikre kontinuitet i arbeidet, sikre økonomisk trygghet for avgangselevne som står som arrangører, og bidra til at avgangselevne fortsetter å arbeide engasjert for trygghet og inkludering i avgangsmarkeringene.

Siden kommunen allerede disponerer tilskuddsmidler til formålet (115.000 kroner) er det naturlig å se dette som en del av finansiering av en økonomisk støtte. Samtidig er det

viktig å sikre en viss kontinuitet og langsiktighet, siden avgangsfeiringen ikke endres i løpet av et skoleår.

Det foreslås derfor å støtte arrangement for avgangselevne i Fredrikstad med 150.000 kroner per år i 2026 og 2027, der støtten er en kombinasjon av tilskuddsmidler (115.000 kroner) og at de resterende midlene bevilges gjennom budsjettet (185.000 kroner). Støtten forutsetter at dette tas inn i budsjettvedtak for 2026 og siden 2027.

Alternative løsninger

Det er et alternativ å ikke vedta økonomisk støtte til arbeidet, å kun benytte tilskuddsmidlene, eller å på kort sikt hente kommunale midler fra andre finansieringskilder, for eksempel fra formannskapetets disposisjonsfond.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at kommunen fortsetter det etablerte arbeidet for en trygg og inkluderende avgangsmarkering, og at Fredrikstad på lik linje med Østfold fylkeskommune slutter seg til den nasjonale strategien for arbeidet, og at det bevilges økonomisk støtte fra kommunen.

De neste skoleårene blir avgjørende for å få til endringer i avgangsmarkering og siden Østfold har vært «frontløpere» i dette arbeidet vil vårt arbeid lokalt i kommune og fylkeskommune kunne få gode ringvirkninger også i andre deler av landet.

Det vurderes derfor som sentralt at Fredrikstad kommune sammen med Østfold fylkeskommune og de andre Østfoldkommunene tar en aktiv og framoverlent rolle i strategien for en trygg og inkluderende avgangsmarkering.

Fredrikstad ungdomsråds vedtak 25.08.2025:

Fredrikstad ungdomsråds behandling 25.08.2025:

Saksnr.: 2024/8194
Dokumentnr.: 16
Løpenr.: 213069/2025
Klassering: A00

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fredrikstad ungdomsråd	25.08.2025	20/25
Oppvekstutvalget	27.08.2025	26/25
Formannskapet		
Bystyret		

Endring i lokal forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene, Fredrikstad kommune

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler oppvekstutvalget å gi følgende innstilling til formannskapet:

1. Det vedlagte forslaget til endring i lokal forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene Fredrikstad kommune vedtas.

Sammendrag

Denne saken er en oppfølging av bystyresak 97/25 og PS 189/24 – søknad om gjesteelevsgaranti punkt 2 og 3 i vedtaket av 12.06.2025:

2. *Kommunedirektøren bes utarbeide lokal forskrift og nye retningslinjer for økonomisk tilskudd for tildeling av gjesteelevgaranti for barn og unge i grunnskolen i Fredrikstad kommune, som skal gjennomføres utenfor kommunen. I de nye retningslinjene skal det åpnes for unntak slik at gjesteelevsgaranti gis elever ved offentlige nasjonale linjer. Forskriften sendes ut til ny høring og vedtas av bystyret.*
3. *Saken fremmes til politisk behandling senest i oppvekstutvalgets møte 27. august 2025.*

Saken tar også høyde for at det inngås en samarbeidsavtale om skoleplassbytter mellom Fredrikstad kommune og tilliggende nabokommuner. Vedtaks punkt 1 i sak OPP 16/25:

1. *Fredrikstad kommune tar kontakt med nabokommunene for å få til et interkommunalt samarbeid knyttet til fleksibelt inntak av elever på tvers av skolegrenser.*

Forslag til ny lokal forskrift ble sendt på høring 23.06.2025. Det nye forslaget til lokal forskrift gir unntak fra § 6 i visse tilfeller. Det er også gjort noen endringer som berører saksgang ved klage på vedtak.

Vedlegg

Vedlegg:

- 1 Forslag til ny forskrift Forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Saksprotokoll bystyresak 97/25

Saksprotokoll oppvekstutvalget 16/25

Saksopplysninger

Fredrikstad ungdomsråd uttaler seg til saken.

Forslag til ny lokal forskrift ble sendt på høring 23.06.2025, og det er ikke kommet inn noen høringssvar til fristen 08.08.2025.

Det er to hovedendringer i forslaget til ny forskrift.

Den ene endringer er i §5 *Vilkår for behandling av søknader om fortsatt skoleplass etter flytting* andre ledd. Her foreslås det å endre hvem som skal være klageinstans ved vedtak på avslag om søknad om å få beholde skoleplass etter flytting.

Nåværende forskrift lyder:

En eventuell klage på vedtak om fortsatt skoleplass sendes skolen, og rektor foretar klagebehandling. Dersom klagen ikke tas til følge, oversendes den til statsforvalteren for endelig behandling.

Forslag til ny forskrift lyder:

En eventuell klage på vedtak om fortsatt skoleplass sendes til kommunalsjef skole, og kommunalsjef skole foretar klagebehandling. Dersom klagen ikke tas til følge, oversendes den til statsforvalteren for endelig behandling.

Endringen foreslås for at en klage skal behandles av forvaltningsnivået over virksomhetsleder før den eventuelt sendes til statsforvalteren for endelig behandling.

Den andre endringen er i § 6 *Behandling av søknader om fortsatt skoleplass etter flytting til en annen kommune*. Her foreslås det å sette inn to nye unntaksbestemmelser fra hovedregelen.

Nåværende forskrift lyder:

Fredrikstad kommune er økonomisk ansvarlig for elever bosatt i kommunen. Dersom en elev flytter til en annen kommune, vil Fredrikstad kommune til vanlig ikke innvilge søknad om å beholde skoleplassen i kommunen. Fredrikstad kommune innvilger ikke søknader om skoleplass i en annen kommune når eleven er folkeregistrert i Fredrikstad.

Unntak fra denne bestemmelsen gjelder ved andre halvår på 10. trinn.

Forslag til ny forskrift lyder:

Fredrikstad kommune er økonomisk ansvarlig for elever bosatt i kommunen. Dersom en elev flytter til en annen kommune, vil Fredrikstad kommune til vanlig ikke innvilge søknad om å beholde skoleplassen i kommunen. Fredrikstad kommune innvilger ikke søknader om skoleplass i en annen kommune når eleven er folkeregistrert i Fredrikstad.

Unntak fra første ledd gjelder

- 1. Elever som flytter til en annen kommune andre halvår på 10. trinn.*
- 2. Elever som omfattes av et interkommunalt samarbeid knyttet til fleksibelt inntak av elever på tvers av skolegrenser.*
- 3. Elever som får skoleplass på offentlige nasjonale linjer på grunnskolenivå. Søknad om gjesteelevsgaranti gis til elever som søker om det. Vedlagt søknaden skal det være bekreftelse på inntak til den nasjonale linjen. Foresatte må selv dekke utgifter til skoleskyss.*

Unntaksbestemmelse 2 i forslaget til ny forskrift er tatt inn for å ta høyde for en eventuell samarbeidsavtale med nabokommunene, ref sak 16/25 i oppvekstutvalget.
Unntaksbestemmelse 3 er en oppfølging av vedtak i bystyresak 97/25.

Det er per august 2025 ikke inngått en avtale med nabokommuner. Kommunedirektøren ønsker likevel å ta inn denne unntaksbestemmelsen nå, slik at det ikke vil bli behov for å sende forskriften ut på ny høring før nytt vedtak fattes i bystyret.

Relevante bestemmelser

Opplæringslovens § 2-6, andre ledd:

Etter søknad kan eleven takast inn på ein annan skole enn den eleven har rett til å gå på.

Forskrift til opplæringsloven § 21-2:

Økonomisk ansvar for elevar som får grunnskoleopplæring utanfor bustadkommunen:

Dersom ein elev får grunnskoleopplæring, og eventuelt individuell tilrettelegging etter opplæringslova kapittel 11, utanfor bustadkommunen og eleven ikkje er særskilt nemnd i § 21-3 eller i opplæringslova § 28-3 og § 28-4, skal bustadkommunen betale dersom bustadkommunen har ein avtale med vertskommunen. Dersom ein elev får individuelt tilrettelagd opplæring utanfor bustadkommunen, fastset bustadkommunen omfanget av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter ei sakkunnig tilråding frå vertskommunen. Bustadkommunen fastset også omfanget av personleg assistanse og fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel.

En endring i den lokale forskriften vil innebære at Fredrikstad kommune i unntakstilfellene i §6 andre ledd punkt 3 dekker de økonomiske utgiftene for en skoleplass (grunnskolesats) i vertskommunen for elever som kommer inn på en offentlig nasjonal linje på grunnskolenivå.

Siden det per august 2025 ikke er inngått en avtale med nabokommuner, er det ikke avklart hvilke økonomiske forpliktelser Fredrikstad kommune vil få ved å innvilge søknader om skoleplass på en skole i en av våre nabokommuner.

Konsekvenser for sosial bærekraft

En interkommunal avtale om skoleplassbytter på tvers av kommunegrensene vil kunne få positive konsekvenser for sosial bærekraft på flere nivåer. Disse er beskrevet i sak 16/25 som ble behandlet i oppvekstutvalget 28.juni.

For elever som kommer inn på en nasjonal linje på grunnskolenivå vil det kunne få positive effekter på skolegang og videre karriere og livsløp.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Fredrikstad kommune vil få økonomiske utgifter ved å betale gjesteelevsgaranti for elever som får plass ved en nasjonal linje på grunnskolenivå. Utgiften vil være grunnskolesatsen for vertskommunen, og det er usikkert hva dette beløpet vil være i framtiden.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke relevant for denne saken.

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant for denne saken.

Vurdering

Kommunedirektøren vurderer at forslaget til ny forskrift oppfyller vedtakene i bystyresak 97/25 og sak oppvekstutvalget 16/25.

Alternative løsninger

Det gjøres ingen endringer i den gjeldende lokale forskriften. Dersom det inngås en samarbeidsavtale med nabokommuner må forskriften ut på høring før den vedtas i bystyret.

Konklusjon

Kommunedirektørens anbefaler at det vedlagte forslaget til endring i lokal forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene Fredrikstad kommune vedtas.

Forslag til ny forskrift, *Forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene, Fredrikstad kommune, Østfold*

§ 1 Formål

Reglene for tildeling av skolested og skolebytte for Fredrikstad kommunes grunnskoler er et virkemiddel for å kunne ivareta bestemmelsene som gir elevene rett til å gå på nærskolen og til å fravike dette etter søknad (jf. [opplæringslovens § 2-6](#) andre ledd), på en best mulig måte.

Forskriften skal også sikre en likeverdig behandling av søknadene om skolebytte og gi informasjon og forutsigbarhet i saksbehandlingen.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder for alle offentlige grunnskoler i Fredrikstad kommune.

§ 3 Inntaksområder og tildeling av skolested

Nærskoleprinsippet slik det beskrives i [opplæringsloven § 2-6](#) ligger til grunn for kommunens tildeling av skolested. Fredrikstad kommune har fastsatt inntaksområder for alle ordinære grunnskoler. Inntaksområdene er inndelt med utgangspunkt i avstand til skolen, geografiske og trafikale forhold. Kart over inntaksområdene ligger tilgjengelig på kommunens nettsider.

1. Kommunedirektøren tildeler skolested til alle elever før skolestart 1. årstrinn og 8. årstrinn, basert på det inntaksområdet den enkeltes folkeregistrerte adresse ligger innenfor.
2. Retten til nærmeste skole etter [opplæringslovens § 2-6](#) er likevel ikke en absolutt rett til en bestemt skole. En begrensning kan være kapasitet ved skolen, og antall elevplasser på årstrinnet.
3. Elever som flytter skrives inn ved ny nærskole.
4. Eleven kan, i henhold til [opplæringslovens § 2-6](#) andre ledd og denne forskrift, etter søknad tas inn på annen skole enn den en sogner til (jf. §§ 4 og 5 i denne forskriften). Kommunens elektroniske søknadskjema (tilgjengelig på kommunens nettsider) benyttes.

§ 4 Vilkår for behandling av søknader om skolebytte

Dette punktet omhandler søknader om å bytte tildelt skolested før oppstart på 1. og 8. trinn, samt ønske om bytte av skole underveis i opplæringsløpet.

1. Søknad om skolebytte sendes fagstab oppvekst. Kommunedirektøren ved kommunalsjef skole fattet enkeltvedtak i søknader om skolebytte.
2. Søknader som begrunnes i forhold knyttet til elevens psykososiale skolemiljø må dokumentere at skolen har satt inn tiltak etter [opplæringslovens § 12-4](#).
3. I tråd med FNs [barnekonvensjon om barns rettigheter, artikkel 3](#), skal en vurdering av hva som vil være til barnets beste, vektlegges i vedtaket. Barn har også rett til å bli hørt i saker som gjelder dem. (jf. [barnekonvensjonen artikkel 12](#)).
4. Vurderingen skal være individuell og konkret. Momenter som vektlegges:
 - a. Gangavstand fra hjemmet til ønsket skole.
 - b. Psykososiale og/eller medisinske forhold ved barnet.
 - c. Antall tidligere skolebytter. Det vil normalt ikke innvilges skolebytte i de tilfellene der eleven har flere skolebytter bak seg. I saker der søknad om skolebytte har bakgrunn i at eleven opplever et utrygt skolemiljø, kan søknad innvilges uavhengig av antall tidligere skolebytter.

- d. Søsken ved samme skole og som barnet har en sterk tilknytning til.
- e. Ved delt hjem, og hvor begge foreldrene er folkeregistrert innenfor kommunen, kan foreldrene sammen velge hvilket av de to inntaksområdene som skal ligge til grunn for elevens nærscole.
- f. Skolens kapasitet. Også midlertidige kapasitetsbegrensninger som følge av oppussing eller utbygging kan tillegges vekt i vurderingen av kapasitet.
- g. Kommunens ønske om å bevare nærmiljøene rundt skolene.
- h. Hvorvidt skolebyttet påfører kommunen ekstra kostnader, for eksempel utgifter til skoleskyss.
- i. Barnets beste vektlegges på bakgrunn av en samlet vurdering ut fra punktene a–g ovenfor.

En eventuell klage på vedtak med avslag på søknad om skolebytte, sendes til kommunalsjef skole, og kommunalsjef skole foretar klagebehandling. Dersom klagen ikke tas til følge, oversendes den til statsforvalteren for endelig behandling.

§ 5 Vilkår for behandling av søknader om fortsatt skoleplass etter flytting

Dette punktet omhandler søknader om fortsatt skoleplass etter flytting ut av skolens inntaksområde.

- 1. Søknad om fortsatt skoleplass sendes rektor ved nærskolen/den skolen eleven fortsatt er elev ved. Rektor fatter vedtak på bakgrunn av søknaden.
- 2. I tråd med FNs [barnekonvensjon om barns rettigheter, artikkel 3](#), skal en vurdering av hva som vil være til barnets beste, vektlegges i vedtaket. Barn har også rett til å bli hørt i saker som gjelder dem (jf. [barnekonvensjonen artikkel 12](#)).
- 3. Ved søknad om skolebytte der elevens skolevei vil overstige skyssgrensen på 2 km for 1. årstrinn og 4 km for 2.–10. årstrinn, må foresatte som hovedregel beregne å dekke skysskostnadene selv. Dette gjelder ikke elever som har rett til skoleskyss etter [opplæringslovens § 4-1](#) fjerde ledd.
- 4. Vurderingen skal være individuell og konkret. Momenter som vektlegges:
 - a. Unngå unødvendige brudd i opplæringsløpet:
 - i. Elever på 10. trinn får alltid beholde skoleplass etter at 10. trinn er påbegynt.
 - ii. Elever på 7. trinn prioriteres høyt etter at 7. trinn er påbegynt. Merk at dersom eleven vil søgne til en annen ungdomsskole enn barneskolen eleven går på etter flytting, vil man få tildelt plass på den ungdomsskolen som er nærscole etter flytting.
 - iii. Det prioriteres høyt at elever får gå ut påbegynte skoleår.
 - b. Psykososiale og/eller medisinske forhold ved barnet.
 - c. Antall tidligere skolebytter. Søknad bør innvilges i de tilfellene der eleven har flere skolebytter bak seg. Punkt 3 i denne paragrafen vil gjøre seg gjeldende.
 - d. Søsken ved samme skole og som barnet har en sterk tilknytning til.
 - e. Ved delt hjem, og hvor begge foreldrene er folkeregistrert innenfor kommunen, kan foreldrene sammen velge hvilket av de to inntaksområdene som skal ligge til grunn for elevens nærscole.
 - f. Avstand til skolen fra ny bostedsadresse.
 - g. Skolens kapasitet. Også midlertidige kapasitetsbegrensninger som følge av oppussing eller utbygging kan tillegges vekt i vurderingen av kapasitet.
 - h. Barnets beste vektlegges med utgangspunkt i en samlet vurdering av punktene a–f ovenfor.

En eventuell klage på vedtak om fortsatt skoleplass sendes til kommunalsjef skole, og kommunalsjef skole foretar klagebehandling. Dersom klagen ikke tas til følge, oversendes den til statsforvalteren for endelig behandling.

§ 6 Behandling av søknader om fortsatt skoleplass etter flytting til en annen kommune

Fredrikstad kommune er økonomisk ansvarlig for elever bosatt i kommunen. Dersom en elev flytter til en annen kommune, vil Fredrikstad kommune til vanlig ikke innvilge søknad om å beholde skoleplassen i kommunen. Fredrikstad kommune innvilger ikke søknader om skoleplass i en annen kommune når eleven er folkeregistrert i Fredrikstad.

Unntak fra første ledd gjelder

1. Elever som flytter til en annen kommune andre halvår på 10. trinn.
2. Elever som omfattes av et interkommunalt samarbeid knyttet til fleksibelt inntak av elever på tvers av skolegrenser.
3. Elever som får skoleplass på offentlige nasjonale linjer på grunnskolenivå. Søknad om gjesteelevsgaranti gis til elever som søker om det. Vedlagt søknaden skal det være bekreftelse på inntak til den nasjonale linjen. Foresatte må selv dekke utgifter til skoleskyss.

§ 7 Administrative bestemmelser

Kommunedirektøren har myndighet til å foreta redaksjonelle og mindre endringer i forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte for Fredrikstad kommunes grunnskoler.

Kommunens kart over inntaksområdene for skole er en del av denne forskriften.

Kommunedirektøren har myndighet til å foreta endringer i inntaksområdene.

§ 8 Virkningstidspunkt

Denne forskriften trer i kraft 11. september 2025. Fra samme tid oppheves forskrift 14. juni 2024, forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene, Fredrikstad kommune, Østfold.

Saksnr.: 2024/8194
Dokumentnr.: 18
Løpenr.: 216558/2025
Klassering: A00

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Oppvekstutvalget	27.08.2025	27/25

Representantforslag til oppvekstutvalget fra Jorulf Laabak, Høyre: Retningslinjer for skolebytte i skolemiljøsaker

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler oppvekstutvalget å fatte følgende vedtak:

1. Kommunedirektøren legger fram en politisk sak med forslag om endring i Fredrikstad kommunes lokale forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene.
2. Fredrikstad kommunes lokale forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene sendes på høring, der §4 punkt 2 foreslås endret for å tydeliggjøre at når tiltak som er satt inn over tid i skolemiljøsaker ikke har hatt ønsket effekt vil en søknad om skolebytte kunne innvilges.

Sammendrag

Jorulf Laabak, Høyre, har sendt inn et representantforslag med forslag om at kommunedirektøren utreder sak om revidering av retningslinjer for skolebytte i skolemiljøsaker.

Vedlegg

Ingen.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Representantforslag fra Jorulf Laabak, Høyre, datert 11.08.2025.

Saksopplysninger

I tråd med Fredrikstad kommunes reglement for saksbehandling i folkevalgte organer, kan medlemmer av folkevalgte organer fremme representantforslag innen organets myndighetsområde. Ifølge reglementet kan typiske representantforslag være anmodning om utredninger eller enklere tiltak. Et representantforslag bør inneholde forslag til eventuell videre nødvendig saksgang, for eksempel å bestille en sak fra administrasjonen.

Utvalgsleder Jorulf Laabak, Høyre, har sendt inn følgende representantforslag:

Elevundersøkelsene og saker omtalt i media viser at noen elever, både på landsbasis og i Fredrikstad, ikke opplever et trygt og godt skolemiljø. Skolemiljøsaker er komplekse, og elever har ulik sårbarhet. Det er mange hensyn som skal ivaretas, det er derfor viktig med en helhetlig og grundig tilnærming i saker der det søkes om skolebytte på bakgrunn av det psykososiale skolemiljøet.

Elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø er beskrevet i opplæringslovens kapittel 12. Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring. Her fremgår også skolens plikt til å sikre elevene et trygt og godt psykososialt skolemiljø. Opplæringslovens kapittel 13 åpner for at kommunen kan gjøre vedtak om at en elev skal flyttes til en annen skole dersom oppførselen til eleven går alvorlig ut over tryggheten eller læringen til en eller flere medelever.

Fredrikstad kommune har vedtatt en lokal forskrift med retningslinjer for skolebytter, denne er revidert ved flere anledninger.

I en interpellasjon fremmet av SV og Høyre i oppvekstutvalget 23.09.2020 ble det vedtatt at administrasjonen skulle gjennomgå og eventuelt revidere retningslinjer for tildeling av skoleplass/skolebytte med henblikk på å legge mer til rette for barn med særskilte behov og sikre at elevens medvirkning i saken veier tungt i vurderingen.

I forbindelse med en interpellasjon i bystyret 17.06.2021, vedtok bystyret, etter forslag fra Camilla Sørensen Eidsvold (SV), at regler for skolebytte knyttet til mobbing skulle vurderes i forbindelse med revidering av retningslinjer for tildeling av skoleplass, etter vedtaket i oppvekstutvalget 23.09.2020.

I forbindelse med revidering av lokal forskrift og forslag fremmet av Bianca Skoglie (FrP), vedtok bystyret 13.06.2024, at det i saker der søknad om skolebytte har bakgrunn i at eleven opplever et utrygt skolemiljø, kan søknad innvilges uavhengig av antall tidligere skolebytter.

På bakgrunn av elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø, elevundersøkelsene, antall søknader om skolebytte, og saker i media lokalt og nasjonalt, er det til enhver tid viktig å evaluere, eventuelt revidere gjeldende retningslinjer og praksis slik at barnets beste blir ivarettatt på best mulig måte.

Forslag:

1. Fredrikstad kommunes retningslinjer for skolebytte skal i sterkere grad enn i dag legge til rette for at skolebytte etter søknad skal innvilges i alvorlige skolemiljø saker. Dette der eleven ikke opplever et trygt og godt skolemiljø over tid, og skolens delplikter/tiltak etter opplæringslovens kapittel 12 ikke har ført til at eleven opplever et trygt og godt skolemiljø.
2. Kommunedirektøren bes legge frem en politisk sak med forslag til endring av lokale retningslinjer i tråd med punkt 1.

Relevante bestemmelser

Opplæringsloven

Lokal forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene, Fredrikstad kommune

Forvaltningsloven

Konsekvenser for sosial bærekraft

Skolen er en viktig ramme og en sentral del i barn og unges liv. skolen som arena for sosial tilhørighet, ferdigheter og holdninger er avgjørende for barn og unges opplevelse av mestring og livsglede, følelse av egenverd og god psykisk helse. I en stor meta-analyse av 29 forskjellige studier blir det dokumentert at elever som ble mobbet i skolealder, hadde i gjennomsnitt dobbelt så stor risiko for depresjon og andre relaterte problemer ved oppfølging syv år senere (Ttofi, Farrington, Lösel & Loeber, 2011).

Behovet for tilhørighet er et grunnleggende, menneskelig behov som kan knyttes til mobbing. Der mobbing skjer, vil det være noen som er utenfor, som ikke hører til i et fellesskap. Kvaliteten på sosiale relasjoner et menneske har, er en god indikator på generell psykososial funksjon, helse og opplevd lykke, som igjen har avgjørende betydning for livskvalitet og

livsmestring. Behovet for tilhørighet viser seg også gjennom barnets ønske om å føle seg verdsatt som et gruppemedlem av en vennegjeng i skolekonteksten. Der mobbing skjer, hindres opplevelsen av å kjenne seg som en betydningsfull deltaker i et fellesskap, og tilhørighetsopplevelsen svekkes.

Tilhørighet er avhengig av et inkluderende fellesskap der den enkelte kan være trygg nok til å prøve og feile uten å bli utsatt for krenkelser fra andre. For å oppnå et inkluderende fellesskap i skolen må undervisningens mål og innhold tilrettelegges i praksis på en måte som inkluderer alle elevene som aktive deltakere i skolens faglige og sosiale innhold. Det må utvikles et felles tilhørighetsforhold til klassens virksomhet. I dette arbeidet blir god klasseledelse helt sentralt.

Samtidig er det en generell trend i samfunnet at individet står sterkere i fokus. Dette gjenspeiles også i noen grad i samarbeidet mellom hjem og skole. Ombudet for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold (tidligere mobbeombudet) beskriver henvendelser fra foresatte der de er mer opptatt av sitt eget barn enn av barnet som en del av et fellesskap. Dette skaper utfordringer i arbeidet med trygge og gode skolemiljøer, og derfor må alle søknader om skolebytte vurderes individuelt og konkret. Dette gjelder også søknader som begrunnes i elevens psykososiale skolemiljø.

Kommunedirektøren har stort fokus på arbeidet med elevenes psykososiale miljø, og har satt inn ulike tiltak ved skolene. Noen tiltak gjelder alle skoler, mens andre tiltak er rettet spesifikt mot enkeltskoler.

Likevel vil man få tilfeller der skolens arbeid for å fremme et trygt psykososialt miljø eller håndtere skolemiljøsaker ikke fører frem. Da er det viktig at kommunen tilbyr en mulighet for at man kan søke om skolebytte.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

Fredrikstad kommune er økonomisk ansvarlig for skoleskyss for elever som går på en annen skole enn sin nærscole. En økning i antall skolebytter der elever blir avhengig av skyss for å ta seg til og fra skolen vil få en økonomisk konsekvens. Kommunedirektøren har ikke gjort utregninger på dette området i denne saken.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke relevant

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant

Vurdering

Alle elever har rett til å gå på sin nærscole, dette er regulert i opplæringsloven. Samtidig åpner loven for at foresatte kan søke til kommunen om skolebytte, men eleven har ikke rett til å få innvilget en slik søknad.

Fredrikstad kommune har vedtatt en lokal forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene, og denne brukes aktivt i alle søknader om skolebytte. §4 i den lokale forskriften regulerer vilkår for behandling av søknader om skolebytte. Punkt 2 sier at søknader som begrunnes i forhold som er knyttet til elevens psykososiale skolemiljø må dokumentere at skolen har satt inn tiltak etter opplæringslovens § 12-4.

Ved behandling av søknader om skolebytte der årsaken er begrunnet med elevens skolemiljø vurderes tiltak skolen har satt inn, og om de har fått virke over tid, selv om dette ikke står eksplisitt i den lokale forskriften. I denne vurderingen innhenter kommunedirektøren opplysninger fra skolen, foresatte og eleven selv i tillegg til å vurdere dokumentasjon i den

aktuelle saken. Skolemiljøsaker er ofte komplekse og sammensatte, og dersom tiltak ikke har hatt ønsket effekt over tid veier det tungt for å få innvilget søknad om skolebytte.

I tillegg vurderes søknader etter momenter i punkt 4, bokstav a-g. Bokstav b omhandler psykososiale og/eller medisinske forhold ved barnet. Når kommunedirektør gjør vurderinger etter §4 punkt 4 b så vurderes det om det er særskilte sårbarheter eller medisinske forhold ved barnet, som tilsier at et skolebytte vil være klart bedre for eleven enn å gå ved sin nærscole. Det skal mye til og det er ofte flere elementer rundt et barn som blir vurdert.

Kommunedirektøren vurderer risikofaktorer, sårbarhetsfaktorer og beskyttelsesfaktorer. Noen barn har krevende levekår eller sårbarheter av flere årsaker. Genetikk, samfunnsmessige forhold, belastende livshendelser, opprivende samlivsbrudd, traumer, psykiske eller fysiske lidelser, sosioøkonomisk posisjon, etnisitet, migrasjon, legning og mobbing kan være noen aktuelle risikofaktorer. Listen er ikke uttømmende.

Å være særskilt sårbar vurderes strengt i forhold til disse kriteriene, da det i utgangspunktet er nærscoleprinsippet som er gjeldende i Fredrikstad kommune, og mange sårbarheter kan det jobbes godt med ved nærskolen. Det er viktig at sårbarhet vurderes strengt for å opprettholde prinsippet om nærscole, som Fredrikstad kommune forvalter etter. Mange elever vil i perioder kunne oppleve seg sårbare i løpet av sin skolegang. Det er helt vanlig. Men det definerer ikke disse elevene som særskilt sårbare. Det må være en grenseoppgang som tydelig skiller en særskilt sårbar elev fra andre elever. Kommunedirektøren er forpliktet til å likebehandle søknader som kommer inn og Fredrikstad kommune må forholde seg til den samme grenseoppgangen i disse vurderingene for alle elever.

Kommunedirektøren vektlegger i saksbehandlingen en elevs oppfatning av sitt psykososiale skolemiljø tungt i søknader om skolebytte, men ser at dette ikke kommer tydelig fram i kommunens lokale forskrift. Derfor foreslår kommunedirektør at dette klargjøres i forskriftens §4 punkt 2 ved å legge til en formulering om at i de tilfellene der tiltak som er satt inn etter opplæringslovens §12-4 ikke har hatt ønsket effekt over tid vil det veie tungt for å få innvilget søknad om skolebytte. I tillegg ønsker kommunedirektøren å presisere at ved alvorlige enkelthendelser kan skolebytte innvilges umiddelbart.

Alternative løsninger

Fredrikstad kommunes lokale forskrift om regler for tildeling av skolested og skolebytte i grunnskolene endres ikke.

Konklusjon

Oppvekstutvalget vedtar kommunedirektørens forslag til vedtak punkt 1 og 2.

Saksnr.: 2023/20578
Dokumentnr.: 47
Løpenr.: 220146/2025
Klassering: 033
Saksbehandler: Ellen Szefer

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Oppvekstutvalget	27.08.2025	28/25

Spørsmål til utvalgsleder - Bemanning barnehage

Spørsmål fra Jorun Héron-Kummen, Rødt:

Statlige midler med forventning om at det ble brukt til økt bemanning i barnehage.

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun sier bl.a. følgende i et intervju med NRK:

«Kommunene som har brukt penger på noe annet har ikke gjort noe ulovlig, sier Nessa Nordtun. Men hun er likevel skuffet.

Det er helt tydelig at de har brutt stortingets vilje, ønske og den tilliten som lå i den overføringen. Spesielt når de velger å sette pengene på sparekonto, som overhodet ikke var intensjonen.

Kunnskapsministeren kaller det kritikkverdig.

Dette er trist, og det har vi lært av. Derfor har vi nå øremerket pengene som kommer i revidert nasjonalbudsjett. 400 millioner skal gå til økt bemanning, i tillegg til de 800 millionene i inneværende år, sier hun».

Posisjonen valgte å bruke midlene til bemanning i barnehage til saldering av budsjettet.

Spørsmål til utvalgsleder

1. Hvordan vurderer utvalgsleder kunnskapsministerens refs som bl.a. går til Fredrikstad?
2. Hvor mye fikk Fredrikstad til økt bemanning barnehage i tillegg til øremerkede midler?
3. Vil posisjonen vurdere å legge midlene inn i budsjett for 2026?

Vedlegg

Ingen.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen.

Saksnr.: 2023/20578
Dokumentnr.: 48
Løpenr.: 220155/2025
Klassering: 033
Saksbehandler: Ellen Szefer

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Oppvekstutvalget	27.08.2025	29/25

Spørsmål til utvalgsleder - Diskriminering av elev med funksjonsnedsettelse

Spørsmål fra Jorun Héron-Kummen, Rødt:
Fredrikstad kommune felt for diskriminering.

I Fredrikstad Blad kunne vi torsdag 7.august 2025 lese at Fredrikstad kommune nylig har blitt felt for diskriminering av en elev med funksjonsnedsettelse fra Diskrimineringsnemnda etter en årelang kamp for å få spesialundervisning og tilpasning.

Spørsmål til utvalgsleder

1. Hvor mange tilsvarende saker har kommunen hatt de siste tre årene?
2. Ser kommunen en økning i antall slike saker etter budsjettkuttene som er foretatt i seksjon for utdanning og oppvekst?
3. Hvordan planlegger administrasjonen å tilrettelegge rutinene sine for å imøtekomme elevers krav til spesialundervisning iht. lovverket bedre og unngå flere tilsvarende saker?

Vedlegg

Ingen.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen.